

Wárágà Pólò dré tisìle Kòrítòbhá i dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Kòrítò na dhi i dré dhi ni àlo 'i. Kòrítò nda tá bhàandre kàdrì Gíríkì kya ki àlo 'i, ìndì bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Akáyà àdhya drìle dhi 'i. Móndí bǐ bhàandre nda na dhi i adré tá ngá gǐ ìndì ngá lagí, adrézó gǐká tàko ki lindrì bha, adrézó tògyá nda nìle. Ayi bǐ dhi i adré tá kpà atsìlé swà ro ndòtò tà 'obe. Pólò tsa tá Rúbí Tani longó gò Èkèlézyà bhàzo kònàle, dré tá adrérà'a áyì atsí andre ni rǐ to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 18:1-17).

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó móndyá ka'ìbhá dhi ki drì ta tà twátwa apfòbhá àyì kòfalé dhi i sè. Adré àyì ki kodzó tà i dré tá adrézó ru lanzí àyì kòfalésè dhi ki tà sè, ndòtò tà àyì ki àruka i dré tá adrélé 'òle dhi ni tà sè, ìndì tà i dré tá adrézó tàbvó ta àyì kòfalésè dhi ki tà sè. Adré kpà tà tadhá àyì dré tà twátwa i dré tá lizíle dhi i dri: làmó ni tà, mányàngá fèle gǐká tàko i dré dhi ni nyàma ni tà, àgo ki tà tòkó íbe lèsámbo na dhi, mányàngá Mírì àdhya ni tà, tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi ki tà, lèle ni tà, Krísto ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà, ìndì móndyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'ásè dhi ki tà.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì àwoyà fèma Kòrítòbhá kì tà sè dhi (1:1-9)
- 2) Tà móndyá ka'ìbhá dhi ì dré adrézó ru lanzí ásà dhi ì (1:10-4:21)
- 3) Ndòtò tà móndyá ka'ìbhá ì kòfalé dhi (5:1-13)
- 4) Tà ì dré adrézó tàbvó ta àyi kòfalésè dhi ì (6:1-20)
- 5) Là mó ni tà (7:1-40)
- 6) Gìká tàko kì tà (8:1-11:1)
- 7) Ago kì tà tòkó íbe lèsámbò na dhi, ìndì manyàngá Mírì àdhya ni tà (11:2-34)
- 8) Tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ì (12:1-14:40)
- 9) Krísto ni ngàma dràdrà 'àsè, móndyá dràbhá dre dhi kya íbe dhi kì tà (15:1-58)
- 10) Làfa lokólé Èkèlézyà Yèrúsalmà na dhi dré dhi, ìndì kúlí kùdù (16:1-24)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Gìká dré azilé adrélé Yésu Krísto ni àpóstolò ro ngóro í dré lèle dhi tìni dhi, túmání àma kì adrúpi Sòsèténè be dhi, ² mà adré wárágà kònìdhi ni tìsì Èkèlézyà Gìká àdhya Kòrítò na dhi dré, àmi Gìká dré bhàle twá adrélé móndyá lólo ína ì ró Yésu Krísto na dhi ì dré. Gìká azí àmi adrélé lólo túmání móndyá títí àrà títí ì 'àsè adrèbhá àma kì Mírì Yésu Krísto ni zi àyi kì Mírì ro dhi íbe. Bàti, akódhi nda Mírì àyikya 'ì, ìndì àmakya 'ì.

³ Gìká àma kì Atá ì Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi kì togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kìdríkìdri àmi dré!

Tà tani mónnyá ka'ibhá dhi ì dré kisúlé Krísto na dhi ì

⁴ Má adré ngbú adrélé àwoyà ta áma Gĩká dré àmi kì tà sè, dré áyi togó tani bhàle àmi rú Yésu Krísto na dhi sè. ⁵ Tàko ko, mì dré adrélé Yésu Krísto na dhi sè dhi, Gĩká 'o àmi gàle tà tani títi dhi ì sè, àmi kì kúlí tàma na ìndì àmi kì tà nĩma na. ⁶ 'O tà nda àmi léna kònìni tadházóá dhi, Krísto ni tà mà dré longólé gò mì dré ka'izoá dhi tà bàti 'i dhi. ⁷ Ásà dhi, tà tani Gĩká dré adrélé fèle dhi kì àlo pí àmi ko, mì dré adrérà'a àma kì Mírì Yésu Krísto ni agòma letè lovó sè dhi 'á. ⁸ Akódhi ni àmi kì timbà àmi kì tà ka'ika'ĩ na tsàle lókyá kùdù sè nì, mì kàdréro tà àko àmi rú kítú àma kì Mírì Yésu Krísto dré dra agòzo dhi tú. ⁹ Gĩká àmi kì azilèpi ru amú áyi Mvá, àma kì Mírì Yésu Krísto be nda, kitswá adrélé ka'ile togó wáyi sè.

Tà mónnyá ka'ibhá dhi ì dré adrézó ru lanzí ásà dhi ì

¹⁰ Áma adrúpi ì, má adré àmi kì kodzó àma kì Mírì Yésu Krísto ni rú sè: Àmi títi, mì kàdré ru yi àmi kòfalésè, mì kàdréro ru lanzí àmi kòfalésè ko, be ró dhi, mì kàdréro ngá àlo ró kitswálé títi, tà mì dré adrélé kisùle dhi ì sè, ìndì tà mì dré adrélé lèle 'òle dhi ì sè. ¹¹ Áma adrúpi ì, má yi móndí àruka Kòlówè ni dzó lésè dhi ì tí dhi, lawà àmi kòfalé be dhi 'í. ¹² Kòdhi íbe dhi, má adré yíá tàle dhi, àmi kòfalé dhi, dhya àlo adré tàá dhi: «Ma Pólò ni lebèlepi 'i.» Dhya àzya adré kó tàá dhi: «Ma mána Apólò ni lebèlepi 'i.» Azya ni:

«Ma mána Péteró ni lebèlepi 'i.»* Azya ni: «Ma mána Krísto ni lebèlepi 'i.»

¹³ Mì adré kisúá dhi, à ni kitswá tsì Krísto ni lanzí bwà? A tidí tá Pólò dràle fa kipakipa dri àmi kì tà sè dhi kòdhya? A fè tá bàtisimò àmi dré Pólò ni rú sè? ¹⁴ Má adré mána àwoyà ta Gìká dré, má dré bàtisimò fèle dhya àlo àmi kòfalé dhi dré ko dhi sè. Má fè ngbà 'í Kùrísipò i dré Gáyò be. ¹⁵ Dì dhya àlo kitswá tàá dhi, à fè bàtisimò àmi dré áma rú sè dhi ko. ¹⁶ (Bàti, má fè kpà bàtisimò móndyá Sètèfánà ni dzó lésè dhi i dré. Dì, má nì má fè tá bàtisimò dhya àzya dré 'í káyà dhi ko.) ¹⁷ Tàko ko, Krísto mù ma kitswálé bàtisimò fe móndí i dré ko. Be ró dhi, mù ma kitswálé Rúbí Tani longó móndí i dré dhi bvó. Dì, má adré mána Rúbí Tani nda ni longó kúlí angábhá móndí kì tògyá lésè dhi i sè ko, Krísto ni dràma fa kipakipa dri dhi kàtsáró tà rìnyí àko dhi ró ko.

Yésu Krísto, rìnyí ìndì tògyá Gìká àdhya 'i

¹⁸ Tàko ko, Krísto ni fa kipakipa nda ni tà adréle longolé dhi sù ngóró tà azaaza tíni móndyá adrébhá lile dràdrà kisú dhi i dré. Dì, àma adrébhá lile lídrì kisú dhi i dré dhi, tà nda ína rìnyí Gìká àdhya 'i. ¹⁹ Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Má nì tògyabhá kì tògyá kizá.

Má nì móndyá tà nibhá dhi kì tà nìní 'o atsálé tà tàko ró.»†

* **1:12** 1:12 Gìká ni Kúlí tisile Giríkì ti sè dhi léna dhi, à adré «Kéfà» kisú kònwa. Rú nda rú àzya Péteró àdhya 'i. † **1:19** 1:19 A kònò Esáyà 29:14.

20 Di tògyabhá i ángwà? Móndyá tà ndabhá nìle dhi i ángwà? Tògyabhá adrébhá tà kayí àyi kòfalésè lókyá ándrò kòndi sè dhi i ángwà? Gìká tadhá ngádra 'á dhi, tògyá bvò kòndi àdhya tà azaaza 'i dhi! 21 Tàko ko, akódhi ni tògyá sè dhi, tayí tá i móndyá bvò kòndi àdhya i dré kitswálé nìle àyi ki tàndi ki tògyá sè bwà dhi ko. Be ró dhi, nò ína dóro ni, í dré adrélé móndyá adrébhá áyi ka'í dhi ki tidrí, tà sùlepi tà azaaza t́ni adrélé longólé dhi sè dhi. 22 Tàko ko, Yúdà ànzi i adré tà línдрíga ró dhi ki zi nòle dhi kòdhya. Gíríkí i adré àyíkya tògyá nda nìle dhi kòdhya. 23 Di, àma ró dhi, mà adré àmakya Krísto tidílé fa kipakipa dri dhi ni tà longó kòdhya. Tà nda kòdhi tà adrélépi Yúdà ànzi ki 'o ledhélé dhi 'i, ìndi tà azaaza móndyá sùrú twá ro dhi i dré dhi 'i. 24 Di, móndyá Yúdà ànzi ró ìndi sùrú twá ro Gìká dré azílé dhi i dré dhi, Krísto nda rìnyí Gìká àdhya 'i, ìndi tògyá Gìká àdhya 'i. 25 Tàko ko, Gìká ni tà sùlepi tà azaaza t́ni dhi ína tògya ró móndí ki tògyá lavú. Kòdhi íbe dhi, Gìká ni tà sùlepi tà yàya t́ni dhi ína rìnyi ró móndí ki rìnyi lavú.

26 Àma adrúpi i, mì kisù rè ngalè àmi tá móndí ngíni ya dhi ká, lókyá Gìká dré tá àmi ki azirà'a dhi. Àmi kòfalé dhi, móndí bí dhi i tá tògyabhá 'i ko móndí i mìlésé dhi. Àmi ki àruka bí dhi i tá móndí kàdrìkàdrì 'i ko. Àmi ki àruka bí dhi i tá móndí angábhá ópí ki sùrú lésè dhi 'i ko. 27 Di, Gìká kipè ína móndyá móndyá bvò àdhya i dré adrélé nòle azaaza ró dhi i kòdhya, kitswázó kanyò fe tògyabhá i dré dhi bvó. Kipè móndyá móndyá bvò àdhya i dré adrélé nòle yàya dhi i

kòdhya, kitswázó kanyò fe mónnyá rinyi ró dhi i dré dhi bvó. ²⁸ Kipè mónnyá mónnyá bvò àdhya ì dré adrélé nòle tà tàko ró, adrélé kpà zèle zèzè dhi i kòdhya, kitswázó tà kàdrì bvò àdhya ki kizá, ²⁹ dhya àlo kòkitswáró áyi afà Giká kandrà ko dhi bvó. ³⁰ Di Giká 'o àmi ru amú Yésu Krísto be dhi nì. 'O kpà Krísto nda adrélé àma dré tògyá angálépi í vélèsè dhi 'i. Tàko ko, akódhi nda dhya àma ki bhàlepi gyàgya ìndì lólo Giká kandrà dhi 'i, ìndì dhya àma ki apálépi tàkonzì lésè dhi 'i. ³¹ Asà dhi, ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Lè dhya adrélépi áyi afà dhi kàdré áyi afà tà Mírì dré 'òle dhi ki tà sè.»‡

2

Krísto tidilé fa kipakipa dri dhi ni tà longoma

¹ Ama adrúpi i, lókyá má dré tsàzo Giká ni tà lùzu ró dhi ni longó àmi dré dhi sè dhi, má longó tá tà nda kúlí kinìkìni i sè ko, ìndì tògyakúlí i sè ko. ² Tàko ko, má lè tá tà àzya 'òle nìle àmi kòfalé ko, kàdré ngbà 'í Yésu Krísto, dhya tidilé fa kipakipa dri dhi ni tà 'i ko dhi. ³ Asà dhi, má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, ma tá móndí tà ìbe yàya, adrélépi tiri ró adrélé lyàle lyàlyà dhi 'i. ⁴ Tà má dré longolé àmi dré nda, má longó tá tògyakúlí kitswázó àmi ki togó asé dhi i sè ko. Be ró dhi, má longó mána tà nda rinyí Tírí Lólo dré tadhálé dhi sè, ⁵ àmi ki tà ka'ika'ì kàdréro áyi totó tògyá móndí kya dri ko, be ró dhi, kàdréro áyi totó rinyí Giká àdhya dri.

‡ **1:31** 1:31 A kònò Yèrèmiyà 9:23.

Tògyá Gìká àdhyà

⁶ Dì, tágba dré adrézó kònìni dhi, mà adré àmakya tògyá àlo dhi ni tadhá mónnyá li'wábhá àyi kì tà ka'ìka'ì na dhi i kòfalé. Dì, tògyá nda ína tògyá bvò kòndi àdhyà 'i ko, ìndì tògyá ópí bvò kòndi àdhyà àyi kì tà dré adrézó akílé dhi kya 'i ko. ⁷ Be ró dhi, mà adré àmakya Gìká ni tògyá dré zùle zùzù kínó lésè dhi ni tadhá kòdhyà. Gìká bhà tá tògyá nda drìdrì bvò ni bhàma kandrá, mà kòkisúró mĩlanzĩlanzĩ ásà. ⁸ Ópí bvò kòndi àdhyà i nì àyikya tògyá nda ko. Kònò i kònì tá be dhi, i kitswá tá àma kì Mírì mĩlanzĩlanzĩ ro dhi ni tidí dràle fa kipakipa dri dhi ko. ⁹ Dì, ngóro tìsìle Gìká ni Kúlí na dhi tìni:

«Tà móndí kì mĩ dré nòle rè ko, àyi kì bíbhálé dré yìle rè ko, i dré kpà kisùle rè ko dhi, Gìká bhà drìdrì zùle mónnyá adrèbhá àyi le dhi i dré.»*

¹⁰ Dì, Gìká tadhá ína tà lùzu ró nda àma dré Tírí Lólo ni rĩnyí sè dre. Tàko ko, Tírí nda adré tà títí dhi kì tabhì, adrézó ndìndì tà Gìká dré zùle zùzù dhi kì ni. ¹¹ Angyá ko, móndí i kòfalé dhi, àdhi nì tà dhyà àlo dré adrélé kisùle í léna dhi nì, kàdré ngbà 'í dhyà nda nì togó 'i ko dhi? Kókpà kòdhi tìni, dhyà àlo nì tà Gìká dré adrélé kisùle dhi i ko. Ngbà 'í Gìká ni Tírí nì nì. ¹² Ama ró dhi, mà kisú tírí bvò kòndi àdhyà kòdhyà ko. Be ró dhi, mà kisú àmakya Tírí angálépi Gìká vélésè dhi kòdhyà, mà kòkitswáró tà tani Gìká dré afèle àma dré àyi togó tani sè dhi kì ni be dhi bvó. ¹³ Mà adré tà nda kòdhi kì ta kòdhyà. Dì, mà

* 2:9 2:9 A kònò Esáyà 52:15; 64:3.

adré tàá kúlí móndí ki tògyá dré adrélé tadhále dhi i sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tàá kúlí Tírí dré adrélé tadhále dhi i sè. Mà adré di tà Tírí àdhya ki ta kúlí Tírí àdhya i sè. ¹⁴ Dhya Giká ni Tírí àko dhi kitswá ina tà adrébhá angalé Tírí nda vélésè dhi ki ka'í bwà ko. Tàko ko, akódhi mìlèsè dhi, tà nda i tà azaaza 'i. Kitswá kpà tà nda ki àndu ni bwà ko. Angyá ko, à kitswá ngbà 'í tà nda ki àndu ni lanzílé Tírí sè bwà. ¹⁵ Dhya Giká ni Tírí íbe dhi adré tà títi dhi ki bvó ni lanzílé. Di, dhya àzya kitswá ina akódhi nda ni tàbvó ni tàle bwà ko. ¹⁶ Tàko ko,
 «Àdhi nǐ tà Mírǐ dré adrélé kisùle dhi nǐ?
 Adhi nǐ kitswá akódhi nǐ drǐ ta nǐ?»†
 Di, àma ró dhi, àma àmakya Krísto ni tà kisùkisù íbe àma léna.

3

Màràbà Giká àdhya i

¹ Àma adrúpi i, má dré tá adrérà'a àmi íbe dhi 'á dhi, má kitswá tá tà ta àmi dré ngóro móndí lí'wábhá àyi ki tà ka'íka'í na dhi i dré dhi tíni ko. Má tà tá di tà àmi dré ngóro móndí bvò àdhya i dré dhi tíni, ìndì móndí adrébhá ànzimvá ro Krísto ni ka'íma na dhi i dré dhi tíni. ² Má fè tá àmi dré bàsú kòdhya, mányàngá tòmbátòmba dhi 'i ko. Tàko ko, mì kitswá tá àmikya ngá nda ni mvo bwà ko. Tà bàti ró dhi, mì kitswá dhu rè mvòá bwà ko. ³ Àmi dhu rè móndí bvò àdhya i tíni. Tàko ko, mì adré àmikya lovó kònzì bha, adrézó kpà lawàle àmi kòfalésè. Di àmi tsì móndí bvò àdhya 'i ko? Mì adré tsì tà 'o móndí kya tíni

† 2:16 2:16 A kònò Esáyà 40:13.

ko? ⁴ Angyá ko, àmi ki àlo kàdré tàá dhi «Ma Pólò ni lebèlepi 'i,» ìndì àzya ni kó «Ma Apólò ni lebèlepi 'i» dhi, kòdhi m̀ adré tsì tà 'o m̀ndí kya t́ni ko?

⁵ Apólò ína àdhi 'i? Pólò di kó ína àdhi 'i? Ama ngbà 'í Gĩká ni m̀arábà m̀ dré Yésu ni ka'izo àyi ki kúlí sè dhi 'i. Ama àlo àlo títí dhi i, mà 'o àzì Mírì dré bhàle àma drígá dhi kòdhya. ⁶ Má ri tá kórì gò, Apólò dré yì d̀azo dríá. Di, Gĩká 'o ína kórì nda mbàle dhi ǹ. ⁷ Asà dhi, dhya adrélépi kórì ri dhi, ìndì dhya adrélépi yì da dhi, m̀ndí kàdrì 'i ko. Dhya kàdrì ngbà 'í Gĩká adrélépi kórì 'o mbàle dhi 'i. ⁸ Dhya adrélépi kórì ri dhi i dhya adrélépi yì da dhi be dhi ki àzì àlo. Di àyi àlo àlo títí dhi ki làgí kisú àyi ki t̀ndì ki àzì ì dré 'òle dhi tí. ⁹ Tàko ko, àma Gĩká ni àzìàmú 'i. Ami àmikya Gĩká ni amvú 'i. Ami kókpà Gĩká ni dzó adrélé sile dhi 'i.

¹⁰ Gĩká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, má bhà dzó ni pá ngóro dzó silepi tògyá sè dhi t́ni gò, m̀ndí àruka ì dré adrézó ngá tobhà dríá. Di, adré làá dhi, àyi àlo àlo títí dhi ì kònò dóro ngalè ì adré tobhàá ngíni ya dhi. ¹¹ Tàko ko, dhya àlo kitswá dzópá àzya bha dzópá bhàle dre dhi rúsè bwà ko. Dzópá bhàle nda, Yésu Krísto 'i. ¹² Dzópá nda dri dhi, m̀ndí àruka ki ngá tobhà órò sè yà, àrezá sè yà, kírà làgí kyàkyà dhi i sè yà, fa sè yà, kòzó sè yà, kó ngalè kayísá sè yà dhi. ¹³ Di à ni àyi àlo àlo títí nda ki àzì i ngíni ya dhi ni no ngádra 'á kítú tàbvó tàzo dhi tú. Tàko ko, Gĩká ni àyi àlo àlo títí dhi ki àzì ki tabhì àtsí sè, tadházóá dhi, àzì nda i ngalè ngíni ya dhi. ¹⁴ Dhya àlo ni àzì kàdré

áyi totó tātā dhi, akódhi nda ni làgí kisú àzì nda sè. ¹⁵ Di, dhya àzya ni àzì kòve àtsí sè vevè dhi, akódhi nda kitswá ína làgí kisú ko. Akódhi ni tándi ni adrí, di kàdrí gba yà dhi, a ni su ngóro móndí akpólépi àtsí misè dhi t́ni.

¹⁶ Mì nǐ ko tàle dhi, àmi Gǐká ni tépelò 'i, ìndì Gǐká ni Tírí adré adréle àmi léna dhi? ¹⁷ Dhya àlo kòpfu Gǐká ni tépelò dhi, Gǐká ni kókpà akódhi nda ni pfu dràle. Tàko ko, Gǐká ni tépelò ína lólo, ìndì àmi akódhi ni tépelò nda 'i.

¹⁸ Mì kàdré àmi kǐ tándi kǐ lití ko. Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kisùá dhi, i tògyá líyí 'i tògyá bvò kòndi àdhya sè dhi, lè akódhi nda kàtsá móndí azaaza ró, kàtsáro tògyá líyí ro bàti.

¹⁹ Tàko ko, tògyá bvò kòndi àdhya tà azaaza 'i Gǐká mìlèsè. Ngóro Gǐká ni Kúlí dré adréle tàle dhi t́ni: «Akódhi adré tògyabhá kǐ 'o la'ìle àyi kǐ tándi kǐ túrúpfú tà sílé.»* ²⁰ Adré kpà tàá dhi: «Mírǐ nǐ tàle dhi, tà tògyabhá ì dré adréle kisùle dhi ì tà tàko 'i dhi be.»† ²¹ Adré di leá dhi, mì kògò adréle àmi kǐ afà móndí kǐ tà sè ko! Tàko ko, tà títi dhi ì àmikya 'i. ²² Kàdré Pólò 'i yà, Apólò 'i yà, Péteró 'i yà, bvò kònìdhi 'i yà, lídrì 'i yà, dràdrà 'i yà, lókyá ándrò kònìdhi 'i yà, kó ngalè lókyá adrélépi alìle dhi 'i yà dhi, tà títi dhi ì àmikya 'i. ²³ Di àmi àmikya Krísto àdhya 'i, ìndì Krísto Gǐká àdhya 'i.

4

Krísto ni àpóstolò ì

* **3:19** 3:19 A kònò Yóbò 5:13. † **3:20** 3:20 A kònò Longó ì 94:11.

¹ Asà dhi, mì kàdré àma ki no ngóró Krísto ni àzì 'obhá i ró, ìndì dhya Gìká ni tà lùzu ró dhi ki bhàzo àyi drígá dhi i ró. ² Di adré làá dhi, dhya àzì bhàzo drígá dhi kàdré mómí áyi mírì dré kitswálé ka'ile togó wáyi sè dhi 'i. ³ Di, mì kàdré àmikya áma tàbvó ta yà, kó ngalè tàbvó tàlepi bvò kòndi àdhya kàdré tàá ni yà dhi, tà nda tà tàko 'i má mìlésè. Ama tàndi má adré ndìndì áma tàbvó ta ma ko. ⁴ Ama togó adré áma arókì tà àlo sè ko. Di, kòdhi adré tadhá dhi, ma gyägya Gìká kandrà dhi ko. Dhya adrélepi áma tàbvó ta dhi ngbà 'í Mírì 'i kalóma. ⁵ Asà dhi, lè mì kàdré dhya àlo ni tàbvó ta drìdrì lókyá Gìká dré bhàle dhi kandrà ko. Mì kàdré Mírì Yésu ni agòma letè. Akódhi nda ni tà zùle tínímvá na dhi ki 'o apfòle ngádra 'á gò, tà mómí ì dré lèlè 'òle àyi ki togó na dhi ki tadházó. Di mómí àlo àlo títi dhi ki rúku kitswálépi àyi sè dhi ni kisú Gìká véna.

⁶ Ama adrúpi i, má tadhá tà nda kòdhi i àmi dré àma ki tàndi i rú Apólò be, mì kònìró lile vwàvwà ro tà tisile dhi i rúsè ko, mì kàdréró kpà drìkàdrì ro adrézó mómí ki no twátwa dhi ko. ⁷ Mì tá mína àdhi 'i, adréle àmi tàndi ni no twá mómí àruka i rúsè ni? Tà dóro títi mí dré adrézó ába dhi i kòfalé dhi, tà àlo mí dré kisulé ko dhi be? Di mí kòkisú tà nda i 'í dhi, mí adré di àmi afà ngóró mí kisú tá tà nda i ko na tíni àdho tà sè?

⁸ Mì adré àmikya kisúá dhi, mì kisú tà títi mì dré tá adrézó lovó ni íbe dhi i dre? Mì adré kisúá dhi, mì atsá ngábhá i ró dre? Mì atsá ópí i ró, adréle òpì nya àma àko dhi dre? Má mìlésè dhi, dóro ni tá mì dré atsálé ópí i

ró bàti dhi, mà kòkitswáró tá òpì nya túmání àmi íbe ká. ⁹ Tàko ko, má mìlèsè dhi, sù ngóró Gìká bhà tá àma adrèbhá àpóstolò ro dhi i kùdù ro, ngóró móndí rùle àdzú na, tà bhàzo àyi dri kitswálé dràdrà sè gò, adrézó àyi ki dri lizo àyi ki tupfú todràle mónnyá tíí i mi dhi i tíni. Ama ngóró móndí wàyá bhàle mónnyá tíí bvò àdhya i kandrà ángéló íbe, ì dré adrélé nòle dhi i tíni. ¹⁰ A adrè àma ki no móndí azaaza i ró Krísto ni tà sè gò, adrézó àmi ki no tògyabhá i ró Krísto na. Ama móndí tà íbe yàyà dhi 'i, di, àmi àmíkya móndí rinyi ró dhi 'i. A adrè àma ki ayízè gò, adrézó àmi ki lindrì bha. ¹¹ Atsálé ándrò kònìdhi dhi, àma tàbirì íbe, yí lovó íbe, ìndì kítá àko. A adrè àma ki mì pfo gò, mà dré adrézó tatsílè àrà ndabe. ¹² Mà adrè àzì 'o landèzo àma ki tàndì ki drígá sè. A kàdré àma ki lodhá dhi, mà adrè àmakya tà tani zi Gìká tí móndí i dri. A kàdré àma ki mì pfo dhi, mà adrè àmakya tà nda ni mvo. ¹³ A kàdré àma ki rú ta kònzi dhi, mà adrè àmakya kúlí yàyà logó kòdhya. Atsálé nyànomvá kònìdhi dhi, à adrè àma ki no kòròsò tíni, ngá ànwá adrélé bhèle mbì na dhi tíni.

¹⁴ Má adrè tà nda kòdhi ki tisì kitswázó kanyò fe àmi dré ko. Be ró dhi, má adrè mána tisíà kitswázó àmi ki kodzó, ngóró áma ànzi má dré lèle tò dhi i tíni. ¹⁵ Tágba mì kàdré àmi ki drì kobhá íbe ngùlù-mudrí Krísto na yà dhi, àmi ngbà 'í atá íbe àlo. Tàko ko, má dré Rúbí Tani longolé àmi dré gò mì dré ka'izoá dhi sè dhi, má atsá mána àmi ki atá ro Yésu Krísto na. ¹⁶ Má adrè di àmi ki kodzó, mì kàdréró áma lebè, adrézó tà 'o mána tíni. ¹⁷ Tà kòdhi sè dhi, má

adré áma mvá Tímòtéyò, má dré lèlè tò dhi ni mu àmi véna. Akódhi nda móndí kitswálé ka'ile togó wáyi sè Mírì ni tà sè dhi 'i. Kòtsa dre dhi, a ni láti má dré adréle lebèle Yésu Krísto na dhi ni tà 'o agalé àmi léna, ngóro má dré adréle tadhále àrà títi i 'àsè ìndì Èkèlézyà títi i 'àsè dhi tíni.

¹⁸ Móndí àruka àmi kòfalé dhi ì atsa àyikya drìkàdrì ro, adrézó kisùá dhi, má kitswá lile àmi véna ko. ¹⁹ Di, Mírì kòlè dhi, má ni tsa àmi véna mbèlè. Di má kònì tsa dhi, má ni ngbà 'í drìkàdrìbhá nda ki kúlí yi kòdhya ko, má ni kókpà nòá ngalè àyi Giká ni rìnyí íbe bàti yà dhi. ²⁰ Tàko ko, à adré Giká ni Opì ni tà tadhá ngbà 'í kúlí sè ko. Be ró dhi, à adré tà ni ni tadhá rìnyí sè. ²¹ Mì adré leá dhi, má kòtsa àmi véna ngíni? Má kòtsa fímbò be má drígá, kó ngalè togó yàya gàlepi lèlè sè dhi be?

5

Ndòtò tà móndyá ka'ìbhá i kòfalé dhi

¹ Àrà títi i 'àsè dhi, à adré yíá tàle dhi, ndòtò tà àmi kòfalé be. A adré ndìndì ndòtò tà kára be kònìni nda ni yi págánò i kòfalé ko. Tàko ko, à adré tàá dhi, agó àlo àmi kòfalé dhi adré ayilé àyi atá ni tòkó be. ² Di mì adré àmikya avólé drìkàdrì sè! Adré tá be leá dhi, mì kòtongó tá tà nda sè gò, dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tingázó àmi kòfalésè. ³ Ma ró dhi, tágba má dré adrézó àmi kòfalé yó dhi, áma togó ína ngbú àmi véna. Di má tà tá mána dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tàbvó dre, ngóro ma tá àmi kòfalé be na tíni. ⁴ Di mì kònì dra ru kimó àma ki Mírì Yésu ni rú sè

dhi, áma togó ni adré túmání àmi íbe, ìndì àma ki Mírì Yésu ni rìnyí ni adré àmi íbe. ⁵ Di mì kòfè dhya nda Sàtánà drígá, lovó kònzì akódhi ni rúbhá àdhya kòdràró gò, akódhi ni lídrì kàdrìró kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú.

⁶ Tà mì dré kitswázó àmi ki afà ásà dhi yókódhó. Mì nì ko tàle dhi, tàkú mvá tsà dhi adré mápà fòndro títi dhi ni 'o avolé nì dhi? ⁷ Di mì kòtingá tàkú àku kòdhi, àmi ki temvézó, mì kàtsàró mápà tídhí ro tàkú àko. Tà bàti ró dhi, mì atsa àmikya mápà tídhí ro dre, à dré Krìsto àma ki kábiligyà mvá Pásikà àdhya ni pfùle dràle mòbòmà ro dhi sè. ⁸ Ásà dhi, mà kàdré àma ki gwányá Pásikà àdhya ni 'o. Di, mà kàdré 'oá mápà ladhílé tàkú àku tàkonzì àdhya ìndì togó kònzì àdhya sè dhi sè ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya 'oá mápà tàkú àko togó wáyi àdhya ìndì tà bàti àdhya sè.

⁹ Ama wárágà tisìle drìdrì dhi léna dhi, má tisì tá àmi dré dhi, mì kàdré ru su mónyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi íbe ko. ¹⁰ Kòdhi má adré tá mónyá bvò kòndi àdhya adrébhá ndòtò tà 'o yà, adrébhá ngá lovó bha yà, adrébhá ngá kisú túrúpfú sè yà, kó ngalè adrébhá gìká tàko ki lindrì bha yà dhi ki tà ta kòdhya ko. Kònò kàdré tá kònìni ko dhi, a ni tá lèá dhi, mì kònga bvò kònìdhi 'ásè. ¹¹ Di, má adré tá mána lèá tàle dhi: Mì kàdré ru su mónyá adrébhá àyi ki zi Yésu ni ka'ìbhá i ró gò, ì dré adrézó ndòtò tà 'o yà, adrézó ngá lovó bha yà, adrézó gìká tàko ki lindrì bha yà, adrézó móndí ki rú ta kònzì yà, adrézó wá tsi yà, kó ngalè adrézó ngá kisú túrúpfú sè yà dhi

íbe ko. Mì kàdré ndìndì ngá nya mónnyá làsú be kònìni nda íbe ko.

¹²⁻¹³ Tàko ko, mónnyá Yésu ni ka'ìbhá ko dhi ki tàbvó tàma nò ma ko. Gìká ni àyi nda ki tàbvó ta nì. Di, adré zakó tsì lèá dhi, mì kàdré mónnyá Èkèlézyà le dhi ki tàbvó ta àmi? Asà dhi, ngóro Gìká ni Kúlí dré adréle tàle dhi tìni: «Mì kòdro tàkonzì líyí àmi kòfalésè.»*

6

Tà adrézó tàbvó ta àsà mónnyá ka'ìbhá i kòfalé dhi i

¹ Mì kàdré tà íbe àmi kòfalé àmi ki adrúpi be dhi, mì adré àmikya lile tà nda ni bvó 'o págánò ì dré tàle dhi ngíningíni ró? Mì adré àmikya lile tà nda ni bvó 'o mónnyá Gìká àdhya ì dré tàle dhi ko àdho tà sè? ² Mì nì ko tàle dhi, mónnyá Gìká àdhya ki mónnyá bvò kòndi àdhya ki tàbvó ta àyi dhi? Di mì kònì dra mónnyá bvò kòndi àdhya ki tàbvó ta àmi dhi, mì kitswá tsì tà mvá tsá àmi kòfalé dhi ki bvó ta bwà ko? ³ Mì nì ko tàle dhi, mà ni dra ángéló ki tàbvó ta dhi? Di mà kitswá tà lídrì kòndi àdhya ki bvó ta bwà ko àdho tà sè? ⁴ Mì kàdré tà làsú be kònìni dhi íbe àmi kòfalé dhi, mì adré di lile tà nda ki bvó 'o tàle móndí Èkèlézyà dré adréle nòle móndí tàko ró dhi i véna ngíni? ⁵ Má adré tà kòdhi ki ta kanyò fèzo àmi dré. Ami kòfalé dhi, dhya àlo adrélepi tògyá íbe kitswázó tà áyi adrúpi i kòfalé dhi ni bvó ta bwà dhi tsì yókódhó? ⁶ Di, móndí ka'ìlepi àlo dhi adré ína áyi adrúpi ni dri lizo

* **5:12-13** 5:12-13 A kònò Dùtèrònómè 17:7.

ába tà àyi kòfalé dhi ni bvó 'o tàle, ìndì adré 'oá kònìni mónnyá ka'ìbhá ko dhi ì kandrá!

⁷ Tà bàti ró dhi, mì dré adrélé tà adrézó tàbvó ta ásà dhi íbe àmi kòfalé dhi sè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, mì adhé dre. Mì kitswá tá tà kònzi 'òle àmi rú dhi kì mvo bwà ko àdho tà sè? Mì kitswá tá àmi kì ngá tayí topalé dhi bwà ko àdho tà sè?

⁸ Di, mì adré àmikya móndí kì 'o kònzi, adrézó àyi kì ngá topá dhi àmi. Mì adré kpà 'oá kònìni àmi kì adrúpi ì rú!

⁹ Mì nǐ ko tàle dhi, mónnyá adrébhá tà kònzi 'o dhi ì kitswá file Gíká ni Opì na ko dhi? Mì kòtayí àmi adrélé litilé ko: Mónnyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi ì, mónnyá adrébhá gíká tàko kì lindrì bha dhi ì, mónnyá adrébhá múná tà 'o dhi ì, àgo adrébhá ayilé àgo íbe dhi ì, ¹⁰ mónnyá adrébhá ngá kugù dhi ì, mónnyá adrébhá ngá lovó bha dhi ì, mónnyá adrébhá wá tsi dhi ì, mónnyá adrébhá móndí kì rú ta kònzi dhi ì, ìndì mónnyá adrébhá ngá kisú túrúpfú sè dhi íbe dhi ì kitswá file Gíká ni Opì na ko. ¹¹ Wáláká dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi ì tá àyi nda kòdhi ì tìni. Di, Gíká dzì àmi àmi kì tàkonzì lésè, àmi kì bhàzo twá adrélé ína ró, àmi kì bhàzo gyăgya í kandrá Mírì Yésu Krísto ni rú sè, ìndì àma kì Gíká ni Tírì ni rinyí sè.

Lindrì fema Gíká dré àma kì rúbhá sè dhi

¹² Mì adré tàá dhi: «Mà kitswá àmakya tà títi dhi kì 'o bwà.» Bàti, kònìni. Di, tà títi nda ì kitswá àyikya àmi kì ledé ko. Má adré tàá dhi: «Má kitswá tà títi dhi kì 'o bwà.» Di, má kitswá mána áma tayí tà dré atólé í pálé dhi ko. ¹³ Mì adré

kpà tàá dhi: «Gìká bhà manyàngá 'a dré. Bhà kpà 'a manyàngá dré.» Kòdhi bàti. Di, Gìká ni ngá nda kì tà 'o akílé rìti. Kàdré rúbhá ni tà sè dhi, Mírì Gìká bhà rúbhá à kàdréro ndòtò tà 'o ásà dhi bvó ko. Be ró dhi, bhà ína rúbhá nda à kàdréro áyi tà 'o ásà be dhi bvó. Mírì adré kpà rúbhá nda ni likí nì. ¹⁴ Gìká tingá tá Mírì Yésu ni rúbhá dràdrà lésè áyi rinyí sè. A ni kókpà àma kì rúbhá kì tingá dràdrà lésè kònìni.

¹⁵ Mì nì ko tàle dhi, àmì kì rúbhá i Krísto ni rúbhá ni kígá 'i dhi? Di má ni tsì áma rúbhá adrélépi Krísto àdhya ró dhi ni amú tòkó zàràbhù ni rúbhá be bwà? Tàdzí ko! ¹⁶ Mì nì ko tàle dhi, dhya adrélépi ru amú tòkó zàràbhù be dhi, ì atsa rúbhá àlo ró akódhi be dre dhi? Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Àyi rìti dhi kì atsa rúbhá àlo ró.»* ¹⁷ Di, dhya adrélépi ru amú Mírì be dhi, ì atsa ngá àlo ró akódhi be Tírì na dre.

¹⁸ Lè mè kàdré lapálé ndòtò tà sílésè! Tàkonzì àruka títi móndí dré adrélé 'òle dhi i, adré 'oá áyi rúbhá rú ko. Di, dhya ángùdhi adrélépi ndòtò tà 'o dhi, adré tàkonzì nda ni 'o áyi tàndì ni rúbhá rú. ¹⁹ Mì nì ko tàle dhi, àmì kì rúbhá Tírì Lólo ni tépelò 'i dhi? Tàko ko, Gìká fè àmì dré Tírì Lólo nda adrélé àmì léna. Àmì kì rúbhá àmì kì tàndì kya 'i ko. ²⁰ Tàko ko, Gìká gì àmì làgì kàdrì sè dre. Di ásà dhi, mè kàdré lindrì fe Gìká dré àmì kì rúbhá sè.

7

Lámó ni tà

* **6:16** 6:16 A kònò Kidhoma 2:24.

¹ Kàdré ína tà mì dré lizílé má tí àmi ki wárágà le dhi ki tà sè dhi, dóro ni agó dré tòkó mòle ko dhi. ² Di, kitswázó ndòtò tà 'o ko dhi, lè àgo àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki tàndi ki tòkó íbe, ìndì tòkó àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki tàndi ki àgo íbe. ³ Lè agó kàdré àyi rúbhá logá àyi tòkó dré ko. Kókpà kòdhi tìni, lè tòkó kàdré àyi rúbhá logá àyi agó dré ko. ⁴ Tòkó ni rúbhá ngbà 'í akódhi ni tàndi àdhya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ni rúbhá nda kókpà agó ni àdhya 'i. Kókpà kòdhi tìni, agó ni rúbhá ngbà 'í akódhi ni tàndi àdhya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ni rúbhá nda kókpà tòkó ni àdhya 'i. ⁵ Mì kàdré di ru ga àmi kòfalésè rúbhá ni tà sè ko, kàdré ngbà 'í lókyá mì dré ru yìzo àmi ki fèzo adrélé tà ta Gĩká be dhi 'á ko dhi. Di lókyá nda kòlavú dre dhi, mì kògò adrélé ru amú, Sàtánà kòkitswáro àmi ki tabhì litílé àmi ki lovó rúbhá àdhya sè ko dhi bvó. ⁶ Má adré tà kòdhi ni ta ngóro tòlí bhàle àmi dri dhi tìni ko. Be ró dhi, má fè mána láti àmi dré adrézó tà 'o. ⁷ Má mìlésè dhi, dóro ni tá móndyá títi dhi ì dré làmó mòle ko má tìni dhi. Di, Gĩká lanzí tà tani twátwa dhi ì móndí àlo àlo títi dhi ì dré. Dhya àlo tà tani àlo dhi íbe. Dhya àzya tà tani àzya dhi íbe.

⁸ Kàdré móndyá mobhá ko dhi ì tàyítókó íbe dhi ki tà sè dhi, má adré tàá dhi, dóro ni ì dré ngbú adrélé kònìni má tìni dhi. ⁹ Di, ì kòkitswá rúbhá lovó mvo bwà ko dhi, lè ì kòmo àyikya làmó. Tàko ko, làmó mòle dhi dóro lavúlé, rúbhá lovó tayílé adrélé àtsi ró dhi rúsè.

¹⁰ Kàdré móndyá mobhá dhi ki tà sè dhi, má adré tàá kònìni (má adré di tàá ma ko, Mírì adrè

tàá nì): Lè tòkó kònga áyi agó kandrásè ko. ¹¹ Di, kò'o kònìni dhi, kògò agó àzya mo ko, be swá dhi, kògò ru amú áyi agó be. Adré kpà lèá dhi, agó kòtingá áyi tòkó ko.

¹² Amì àruka títi dhi ĩ dré dhi, má adré tàá kònìni (má adré tàá ma, Mírì adré tàá nì ko): Agó àlo Yésu nì ka'ilepi dhi kàdré tòkó ka'ilepi ko dhi íbe gò, tòkó nda dré adrézó lèá adrélé agó nda be dhi, lè agó nda kòtingá tòkó nda ko. ¹³ Kókpa kòdhi tíni, tòkó àlo Yésu nì ka'ilepi dhi kàdré agó ka'ilepi ko dhi íbe gò, agó nda dré adrézó lèá adrélé tòkó nda be dhi, lè tòkó nda kòtayí agó nda ko. ¹⁴ Tàko ko, Gìká bhà agó ka'ilepi ko nda twá adrélé ína ró, akódhi nì tòkó Yésu nì ka'ilepi nda nì tà sè. Kókpa kòdhi tíni, Gìká bhà tòkó ka'ilepi ko nda twá adrélé ína ró, akódhi nì agó Yésu nì ka'ilepi nda nì tà sè. Kònò kàdré tá kònìni ko dhi, àyi kì ànzi kì tá adré mómí bhàle twá Gìká dré dhi ĩ ró ko. Di, tà bàti ró dhi, ànzi nda ĩ àyikya mómí lólo Gìká àdhya 'i.

¹⁵ Di, dhya ka'ilepi ko dhi kàdré ína lèá ru lanzílé áyi àzya Yésu nì ka'ilepi dhi be dhi, à kòtayí akódhi lile. Akódhi nda kòlì làsú be kònìni dhi, à atrì àzya nì Yésu nì ka'ilepi dhi tòlì làmó àdhya lésè, kàdré agó 'i yà, kó ngalè tòkó 'i yà dhi. Angyá ko, Gìká azí àmì adrélé tà kàdríkàdrì íbe. ¹⁶ Kòdhi íbe dhi, mì, tòkó Yésu nì ka'ilepi nì, mí nì ngalè mí nì àmì agó nì tidrí yà dhi ko. Kókpa kòdhi tíni, mì, agó Yésu nì ka'ilepi nì, mí nì ngalè mí nì àmì tòkó nì tidrí yà dhi ko.

Adrema ngóro mì dré tá adrélé Gìká dré àmì kì

azírà'a dhi t́ni dhi

¹⁷ Kàdré ngbà 'í tà kòdhi 'i ko dhi, lè àmi àlo àlo títí dhi i mì kàdré adrélé ngóro Mírì dré fèle àmi dré dhi t́ni, ìndì ngóro mì dré tá adrélé Gìká dré àmi kì azírà'a dhi t́ni. Má adré tòlì kòdhi nì fe Èkèlézyà títí i dré kòdhya. ¹⁸ Dì dhya àlo kàdré móndí lwàle dhi 'i Gìká dré tá akódhi nì azírà'a dhi, akódhi nda kàdré ngbú adrélé kònìni. Dhya àlo kàdré móndí lwàle ko dhi 'i Gìká dré tá akódhi nì azírà'a dhi, akódhi nda kò'o i lwàle ko. ¹⁹ Dhyá kì lwàma ìndì dhyá kì lwàma ko dhi, tà tàko 'i. Tà kàdrì dhi ngbà 'í Gìká nì tòlì kì ka'ima 'òle dhi 'i. ²⁰ Lè àmi àlo àlo títí dhi i mì kàdré adrélé ngóro mì dré tá adrélé Gìká dré àmi kì azírà'a dhi t́ni. ²¹ Dì mí kàdré màràbà 'i Gìká dré tá ámi azírà'a dhi, mí kòtayí ámi togó adrélé lanzile tà nda sè ko. Dì, mí kòkìtswá atsálé móndí trìle dhi ró bwà dhi, mí kò'o mína kònìni. ²² Tàko ko, dhya adrélépi tá màràbà ro Mírì dré akódhi nì azírà'a dhi, atsá ína móndí trìle Mírì àdhya ró. Kókpà kòdhi t́ni, dhya adrélépi tá màràbà ro ko Mírì dré akódhi nì azírà'a dhi, atsá ína màràbà Krísto àdhya ró. ²³ Gìká gì àmi làgì kàdrì sè. Mì kòtayí dì àmi atsálé màràbà móndí kya ró dhi ko. ²⁴ Dì áma adrúpi i, lè àmi àlo àlo títí dhi i mì kàdré adrélé Gìká kandrà ngóro mì dré tá adrélé dré àmi kì azírà'a dhi t́ni.

Móndyá mobhá ko dhi kì tà, tàyítòkò kya íbe dhi i

²⁵ Kàdré móndyá mobhá ko dhi kì tà sè dhi, má kisú tòlì Mírì vélèsè ko. Dì, má adré mána tà kisùle kònìdhi nì fe ngóro móndí kìtswálépi adrélé ka'ile, Mírì dré áyi togó dóro tadhálé drá

dhi sè dhi t́ni. ²⁶ Kizà mà dré adrélé nyàle lókyá ándrò kòndi sè dhi sè dhi, má adré kisùá dhi, dóro ni mì dré adrélé dhu rè ngóro mì dré adrélé dhi t́ni dhi. ²⁷ Mí kàdré tòkó íbe dhi, mí kòndà láti tòkó nda ni tingázó dhi ko. Mí kàdré tòkó àko dhi, mí kòndà tòkó mòle dhi ko. ²⁸ Di, mí kòmo tòkó dhi, mí 'o mána tàkonzì 'i ko. Kókpa kòdhi t́ni, kyánzi mòlepi rè ko dhi kòmo dhi, akódhi 'o tàkonzì 'i ko. Di, móndyá adrèbhá ru mo dhi i, tà ni adré àyi ki drì nya rä. Má adré mána àmi ki le apalé tà nda i sílésè.

²⁹ Ama adrúpi i, má adré leá tàle dhi, tayí ngbà 'í lókyá tsà. Kidhóle nyànomvá dhi, lè àgo adrèbhá tòkó íbe dhi ì kàdré Gíká ni tà 'o ngóro àyi tá tòkó àko na t́ni. ³⁰ Móndyá adrèbhá ngòle dhi ì kàdré tà 'o ngóro ì adré tá ngòle ko na t́ni. Móndyá adrèbhá lenzélé dhi ì kàdré tà 'o ngóro ì adré tá lenzélé ko na t́ni. Móndyá adrèbhá ngá gi dhi ì kàdré tà 'o ngóro ngá nda i tá àyikya 'i ko na t́ni. ³¹ Móndyá adrèbhá tà 'o ngá bvò kòndi àdhya i sè dhi ì kàdré tà 'o ngóro àyi tá ngá nda ki lovó íbe ko na t́ni. Tàko ko, bvò mà dré nìle kòndhi adré akílé akíakí.

³² Má adré leá dhi, mì kàdré tà adrézó togó bha lanzile dhi íbe ko. Agó mòlepi ko dhi adré àyi togó bha Mírì ni tà dri, adrézó kisùá ngalè í ni kitswá Mírì ni togó 'o kinílé ngíni ya dhi. ³³ Di, agó mòlepi dhi adré ína àyi togó bha tà bvò kòndi àdhya i dri, adrézó kisùá ngalè í ni kitswá àyi tòkó ni togó 'o kinílé ngíni ya dhi. ³⁴ Di tà dré adrélé lèle 'òle dhi ì lanzí ru 'a be rì. Kókpa kòdhi t́ni, tòkó mòlepi ko dhi ìndì kyánzi mòlepi

rè ko dhi, ì adré àyi ki togó bha Mírì ni tà dri, ì kàdréro lólo rúbhá ni tà sè ìndì togó ni tà sè akódhi kandra be dhi bvó. Di, tòkó mòlepi dhi adré ína áyi togó bha tà bvò kòndi àdhya i dri, adrézó kisúà ngalè í ni kitswá áyi agó ni togó 'o kinilé ngíni ya dhi. ³⁵ Má adré tà kòdhi ki ta kitswázó tà lanzi bha àmi dri ko, be ró dhi, kitswázó àmi ki ledé, mì kàdréro tà kitswábhá Mírì mìlésè dhi ki 'o, adrézó tròle akódhi ni tà rú togó wáyi sè.

³⁶ A kòzì tòkó agó àlo dhi dré gò, agó nda dré adrézó kisúà dhi, í adré tà 'o tòkó nda rú dóro ko áyi lovó rúbhá àdhya sè gò, dré adrézó tòkó nda ni le mòle dhi, lè ì kòmo ru ngóro dré adrélé lèle dhi tíni. Akódhi kò'o kònini dhi, 'o tàkonzì 'i ko. ³⁷ Di, agó nda kònì dóro tàle dhi, í lè tòkó nda ni mòle ko, ngóro tà bhàle í dri dhi tíni ko, be ró dhi, ngóro tà í dré lèle 'òle dhi tíni gò, dré kitswázó áyi lovó rúbhá àdhya ni mvo bwà dhi, akódhi 'o dóro làmó mòzo ko. ³⁸ Di ásà dhi, agó tòkó zìle drá dhi ni mòlepi dhi, 'o dóro. Di, agó tòkó zìle drá dhi ni mòlepi ko dhi 'o ína dóro lavulé.

³⁹ Tòkó àlo dhi ni agó kàdré dhu rè lídrì íbe dhi, lè ì kàdré ngbú adrélé agó nda be. Di, akódhi ni agó kòdrà dhi, akódhi ni kitswá ína agó ángùdhi dré lèle dhi ni mo, kàdré móndí Mírì àdhya 'i dhi. ⁴⁰ Di, má adré mána kisúà dhi, akódhi ni adré arí íbe lavulé, kàdré dhu rè ngóro dré adrélé dhi tíni dhi. Má adré kpà kisúà dhi, má adré àmi ki dri ta tògyá Gìká ni Tirí àdhya sè.

Mányàngá fèle gǐká tàko i dré dhi ni tà

¹ Kàdré manyàngá fèle gǐká tàko i dré dhi ni tà sè dhi, má adrè tàá kònini: Mà nǐ tàle dhi, àma tíí dhi i tà nǐnǐ íbe dhi be. Tà nǐnǐ adrè móndí ki 'o avólé dríkàdrì sè. Di, lèle adrè ína móndí ki òmbà àyi ki tà ka'íka'í na. ² Dhya ángùdhi adrélèpi kisùá dhi, í nǐ tà be dhi, nǐ ína tà ngóro dré kitswálé í kònǐ dhi tǐnǐ rè ko. ³ Di, dhya adrélèpi Gǐká ni le dhi, Gǐká nǐ akódhi nda kòdhya.

⁴ Kàdré di manyàngá fèle gǐká tàko i dré dhi ni nyàma ni tà sè dhi, mà nǐ tàle dhi, gǐká tàko bvò àdhya i tà tàko 'i dhi be. Mà nǐ kpà, Gǐká ngbà 'í àlo kwákwá dhi be. ⁵ Bàti, móndí àruka ì adrè àyíkya gǐká tàko bhù na ìndì bvò dri dhi ki zi gǐká ro. Tàko ko, gǐká i bǐ, ìndì mírì i bǐ. ⁶ Di, tágba dré adrézó kònini dhi, àma dré dhi, Gǐká ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda àma ki Atá ngá tíí dhi ki bhàlepi, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe drá dhi 'i. Mírì kókpà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda Yésu Krísto ngá tíí dhi ki bhàzo ásà, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe ásà dhi 'i.

⁷ Di, móndyá tíí dhi ì nǐ àyíkya tà nda kòdhi i ko. Móndí àruka ì adrè rè dhu ru su gǐká tàko ki tà íbe. Àyi nda ì kàdré manyàngá fèle gǐká tàko i dré dhi ni nya dhi, ì adrè nòá ngóro manyàngá gǐká tàko kya ró. Di àyi ki tà ka'íka'í yàya dhi sè dhi, àyi ki togó adrè àyi ki arókì gò, ì dré adrézó kisùá dhi, ì 'o àyi atsálé ndì ró Gǐká kandrà dre. ⁸ Tà bàti ró dhi, manyàngá adrè ína àma ki 'o atsálé ànyi Gǐká làga dhi ni ko. Gba mà kònya yà

dhi, kó ngalè mà kònnya ko yà dhi, tà nda adré tà dóro 'o àma dré ko.

⁹ Di, mì dré nìle mì kitswá àmikya ngá títi dhi ki nya bwà dhi sè dhi, mì kònò dóro, tà nda kàtsáró tà mì dré adrézó mómí tà ka'ika'í íbe yàya dhi ki 'o ledhéle tàkonzì na dhi ró ko. ¹⁰ Tàko ko, dhya àlo tà íbe yàya dhi kònò mì adrélépi tà nìni íbe dhi adrérà'a ngá nya gíká tàko ni tépelò na dhi, tà nda ni zakó tsì akódhi nda ni togó se adrélé manyàngá fèle gíká tàko i dré dhi ni nya? ¹¹ Ásà dhi, mí adré ámi adrúpi tà íbe yàya ìndì Krísto dré drázo ásà dhi ni tà ka'ika'í kizá ámi tà nìni nda sè. ¹² Mì kàdré tàkonzì 'o àmi ki adrúpi i rú, adrézó àyi ki tà ka'ika'í yàya dhi ki kizá làsú be kònìni dhi, mì adré àmikya tàkonzì 'o Krísto ni tàndi rú. ¹³ Ásà dhi, ngá má dré adrélé nyàle dhi kàdré áma adrúpi ni 'o dhèle tàkonzì na dhi, má kitswá gòle véle zǎ nya ko, má kògòró akódhi ni 'o dhèle ko.

9

Pólò gà ngá kisúlé Rúbí Tani ni longoma ni tà sè

¹ Má kitswá mána tà adrèbhá dóro má mìlése dhi ki 'o bwà ko? Ma mána àpóstolò 'i ko? Má nò àma ki Mírì Yésu áma mì sè ko? Àmi àzì má dré 'òle Mírì ni tà sè dhi ni lò'wa 'i ko? ² Tágba mómí àruka ì kàdré áma no ngóro àpóstolò ro ko yà dhi, ma àpóstolò 'i àmi dré. Tàko ko, mì dré adrélé Mírì Yésu na dhi sè dhi, mì adré àzì má dré 'òle àpóstolò ro dhi ni tadhá ngádra 'á dhi àmi.

3 Tà má dré adrézó áma tàrá ga ásà móndí adrébhá áma ndri dhi ì tí dhi ì, tà kòni 'i: 4 Mà kitswá tsì adrélé ngá kisú nyàlè ìndì mvùlè àzì mà dré adrélé 'òlè dhi sè bwà ko? 5 Mà kitswá tsì tókó Yésu ni ka'ibhá dhi kì do mòlè, adrézó tatsilé àyi íbe ngóró àpóstolò àruka kya tìni, Mírì ni adrúpi kya tìni, ìndì Pétèró àdhya tìni dhi ko? 6 Adré tsì leá dhi, àma Bàrànába be dhi ì, mà kàdré ngbà 'í àzì 'o àma kì tàndì kì drígá sè làfa kisúzó dhi àma? 7 Adhi adré sòdá àzì 'o àyi tàndì ni làfa sè dhi nì? Adhi adré ngá kidhí gò, adrézó lò'wa ni ni nya ko dhi nì? Adhi adré kà'wá líkí gò, adrézó bàsú ni ni mvu ko dhi nì?

8 Mì adré kisúá dhi, má adré tà kòdhi kì ta ngóró móndí ì dré adrélé kisùlè dhi tìni? Mósè ni tátrítrí kúlí adré kókpà tàá kòni ni ko? 9 Tàko ko, Mósè ni tátrítrí kúlí nda adré tàá dhi: «Tí dré adrérà'a lò'wa ató zìlè dhi 'á dhi, à kòdrò ti ni ngá nyàlè dhi ni logázó drá ko.»* Kòdhi Gìká adré ngbà 'í tí kì tà kisù kòdhya? 10 Adré zakó tsì tà nda ni ta àma kì tà sè? Tà bàti ró dhi, à tsì tà nda àma kì tà sè. Tàko ko, adré leá dhi, dhya adrélépi amvú 'a dhi ì dhya adrélépi ngánò tswa dhi be dhi, ì kàdré 'òá adrézó mǐ bha lànyá kisúzó àyikya ró. 11 Mà kòrì kòrì Tírì Lólo àdhya àmi kòfalé 'í dhi, mà kitswá tsì ngá bvò àdhya kì kisú àmi drígàsè ko?

12 Móndí àruka ì kàdré rìnyí íbe kitswázó ngá kisú àmi drígàsè 'í dhi, àma àmakya rìnyí íbe àyikya kì lavú ko? Dì, tágba dré adrézó kòni ni dhi, mà 'o tà àmi kòfalé rìnyí nda sè ko. Be ró dhi,

* 9:9 9:9 A kònò kpà Dùtèrònómè 25:4; 1 Tímòtèyò 5:18.

mà adré àmakya tà títi dhi ki mvo, mà kòkikíró Rúbí Tani Krísto àdhya ni longoma ko.

¹³ Mì nǐ ko tàle dhi, dhya adrébhá àzí 'o tépelò na dhi ì adré ngá fèle tépelò nda na dhi ki àmbí kisú nyàle dhi? Dhya adrébhá tà 'o àlètári kandrà dhi ì adré kpà ngá fèle àlètári nda dri dhi ki àmbí kisú.† ¹⁴ Kókpa kòdhi tíni, Mírì Yésu fè tòlí tàzoá dhi, mónyá adrébhá Rúbí Tani longó dhi ì kàdré ngá kisú àyi ki lídrì dré Rúbí Tani ni longoma nda sè.‡

¹⁵ Di, má 'o mána tà rǐnyí nda sè àlomvá ko. Má adré kpà tà kòdhi ki tisì, àmi ki togó asézó ngá fe má dré dhi bvó ko. Má mìlèsè dhi, dóro nǐ tá má dré dràle kitswálé ngá zi àmi tí ko dhi! Dhya àlo kitswá tà má dré adrézó áma afà ásà kòdhi ni tingá má vélèsè ko! ¹⁶ Tà bàti ró dhi, má kàdré Rúbí Tani longó dhi, má kitswá mána áma afà tà nda sè bwà ko. Tàko ko, Gìká bhà àzí nda má drígá nǐ, má kàdréró 'òá be dhi bvó. Kònò kizà nǐ tá adré áma ngá 'i, má kàdré tá Rúbí Tani nda ni longó ko dhi! ¹⁷ Kònò má kòkipè tá àzí nda 'òle ma dhi, má nǐ tá làgí kisú ásà. Di, Gìká dré àzí nda nǐ bhàle má drígá nǐ dhi sè dhi, má adré ngbà 'í àzí bhàle má drígá nda ni 'o kòdhya. ¹⁸ Má nǐ di àdho làgí kisú àzí nda sè kòdhya? Áma làgí, adrema Rúbí Tani má dré adrélé longolé àngyá dhi ni longó dhi 'i. Ásà dhi, má adré longóá ngá zi àko ró, tágba má dré adrézó rǐnyí íbe kitswázó ngá kisú àzí nda sè dhi.

† 9:13 9:13 A kònò Lèvitíkè 6:9, 19; Dùtèrònómè 18:1-3. ‡ 9:14 9:14 A kònò Mátáyò 10:10; Lúkà 10:7.

19 Gba má dré adrézó dhya àlo ni màràbà 'i ko dhi, má 'o ma adrélé móndyá títí dhi ki màràbà ro, kitswázó móndí bí dhi ki adrĭ Krísto ni ka'í dhi bvó. 20 Di Yúdà ànzi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé Yúdà ànzi nda i tĭni, kitswázó àyi ki adrĭ Krísto vélé dhi bvó. Móndyá adrébhá Mósè ni tátrírí kúlí zàle dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi tátrírí kúlí zàle nda i tĭni, tágba má dré adrézó tátrírí kúlí zàle ko dhi, má kòkitswáró àyi ki adrĭ Krísto vélé be dhi bvó. 21 Móndyá adrébhá tátrírí kúlí àko dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi tátrírí kúlí àko nda i tĭni, kitswázó àyi ki adrĭ Krísto vélé dhi bvó. Kòdhi adré tàá dhi, ma Gíká ni tátrírí kúlí zàle ko dhi ko. Be ró dhi, ma mána Krísto ni tátrírí kúlí zàle. 22 Móndyá tà ka'ika'í ĩbe yàà dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé yàà àyi nda i tĭni, kitswázó àyi ki adrĭ Krísto vélé dhi bvó. Di móndyá títí dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi àlo àlo títí dhi i tĭni, adrélé láti títí dhi ki nda kitswázó àyi ki àruka ki tidrí dhi bvó. 23 Má adré tà títí nda ki 'o Rúbí Tani ni tà sè, mà kòkisúró tà tani ásà tùmáńí móndí àruka bí dhi ĩbe be dhi bvó.

24 Mì nì ko tàle dhi, móndí ì kàdré angú ra dhi, àyi títí dhi ì adré ràle, di, ngbà 'í àyi ki àlo adré làgí kisú nì dhi? Di mì kàdré àmikya angú ra kitswázó làgí kisú dhi bvó. 25 Móndyá títí adrébhá ru pfu lavi na dhi ì adré tà bí dhi ki mvo, àyi ki rúbhá ki 'òzo atsálé tòmbatòmba. Ī adré 'òá kitswázó kúlá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi ni kisúzó kòdhya. Di, mà adré àmakya 'òá kitswázó kúlá kitswálépi ñwàle bwà ko dhi ni kisúzó kòdhya. 26 Di ásà dhi, má adré mána angú

ra wàyá ro ko. Mà kàdré ru pfu móndí àzya be dhi, má adré akódhi ni tisi wàyá ro ko. ²⁷ Di, má adré mána áma rúbhá 'o atsálé tòmbátòmba, adrézó bhàá áma rinyí zàle, má kònì dra Rúbí Tani longó móndí àruka ĩ dré dhi, à kòkìtswáró làgí logá má dré ko.

10

Tà 'òma ĩsèrèlè ànzì kya tìni ko dhi

¹ Ama adrúpi ĩ, má lè mì kòtivì ko tàle dhi, Mósè ni lókyá 'á dhi, àma ki tábhí títi dhi ĩ atsí tá ndùrùku zàlèsè gò, ĩ dré lavúzó yĩandre 'àsè dhi.*

² Di ndùrùku nda na ìndì yĩandre nda na dhi, ĩ kisú tá bàtisimò, ru amúzó Mósè be. ³ Ayi títi dhi ĩ nya tá manyàngá àlo angálépi Gìká vélèsè dhi kòdhya. ⁴ ĩ mvu tá kpà yĩ àlo angálépi Gìká vélèsè dhi kòdhya. Tàko ko, ĩ adré tá yĩ adrélépi apfòle kírà angálépi Gìká vélèsè gò adrélé àyi ki lebè dhi lésè dhi ni mvu.† Kírà nda tá Krísto 'i. ⁵ Tágba dré tá adrézó kònìni dhi, móndí bí àyi kòfalé dhi ki tà tá dóro Gìká mìlèsè ko gò, ĩ dré todràzo duku na.

⁶ Di tà nda kòdhi ĩ atsá tá àyi rú kònìni kitswálé tà tadhá àma dré, mà kàdréró tà kònzi ki lovó bha àyikya tìni ko. ⁷ Mì kàdré di gìká tàko ki lindrì bha àyi ki àruka kya tìni ko. Ngóro tisile Gìká ni Kúlí na dhi tìni: «Móndí ĩ lirí tá adrélé ngá nya ìndì ngá mvu gò, ĩ dré ngàzo adrélé làrì to gìká tàko ĩ kandrá.»‡ ⁸ Mà kàdré ndòtò tà 'o àyi ki àruka kya tìni ko. Tàko ko, àyi

* **10:1** 10:1 A kònò Pfòma 13:21-22; 14:19-29 † **10:4** 10:4 A kònò Ngá nàma 20:8-11. ‡ **10:7** 10:7 A kònò Pfòma 32:6.

ngùlù-nyadhi-àlo-drì-na nda ì todrà tá kítú àlo sè. § 9 Mà kàdré Krísto nì tabhì àma kì tàkonzì sè àyi kì àruka kya tìni ko. Tàko ko, nì tìtsì tá àyi nda ì todràle dhi kòdhya.* 10 Mì kàdré kpà ngùrùngùrù ta àyi kì àruka kya tìni ko. Tàko ko, ángeló adrélépi dràdrà fe dhi tufú tá àyi nda ì todràle dhi kòdhya.†

11 Tà nda kòdhi ì atsá tá àyi rú kitswázó tà tadhá àma dré. A tìsì kpà tà nda ì kitswázó àma adrèbhá lídrì íbe lókyá kùdù kònìdhi 'á dhi kì kodzó dhi bvó. 12 Asà dhi, mì kàdré kisùá dhi mì adrè àmi kì totó tātā dhi, mì kònò dóro, mì kòdheró kọ! 13 Tà twá adrè àmi kì tabhì tà adrèbhá mónnyá títi dhi kì tabhì dhi ì rúsè ko. Gìká kitswá kpà adrélé ka'ile togó wáyi sè. Kitswá àmi kì tayí tà dré tabhìle àmi kì rìnyí lavúzó dhi ko. Dì, tà dré adrèrà'a àmi kì tabhì dhi 'á dhi, a nì látì nzi àmi dré kitswázó lapalé tíàsà, mì kòkitswáró togó tsi be dhi bvó.

Gìká tàko kì lindrì bhàma ko dhi

14 Dì àma arúpi má dré lèle tò nì ì, mì kàdré lapalé gìká tàko kì lindrì bhàma nì tà sílèsè. 15 Má adrè tà kòdhi kì ta àmi, móndí tógya ró dhi ì dré. Dì àmi kì tàndì, mì kòtabhì tà má dré adrélé tàle nda ì, nìzoá ngalè tà nda ì tà bàti 'ì yà dhi. 16 Mà dré adrèrà'a mányàngá Mírì àdhya nì nya dhi 'á dhi, mà kàdré kópò adó, adrézó tà tani zi Gìká tí dríá gò, adrézó mvùá dhi, mà adrè zakó tsi àma kì amú Krísto nì kàrí be? Mà kàdré kpà

§ 10:8 10:8 «Ngùlù-nyadhi-àlo-drì-na» kònìdhi: 23.000. A kònò Ngá nàma 25:1-18 * 10:9 10:9 A kònò Ngá nàma 21:5-6 † 10:10 10:10 A kònò Ngá nàma 17:6-14

mápà tonò nyàlè dhi, mà adré zakó tsì àma ki amú Krísto nì rúbhá be? ¹⁷ Mápà nda dré adrélé ngbà 'í àlo dhi sè dhi, àma zyandre dhi i, mà atsa rúbhá àlo ró. Angyá ko, mà adré títi mápà àlo nda nì nya kòdhya.

¹⁸ Mì kisù rè Ìsèrélè ànzi ki tà ká. I kàdré ngá fèlè mòbòmà ro àlètàrí dri dhi ki nya dhi, ì adré zakó tsì àyi ki amú Gìká àlètàrí nda nì bhàzo drá dhi be? ¹⁹ Má adré leá tàlè dhi, ngá fèlè gìká tàko i dré dhi, tà kàdrì 'i dhi ko. Gìká tàko i kpà tà kàdrì 'i ko. ²⁰ Dì, à kàdré ngá fe mòbòmà ro gìká tàko i dré dhi, à adré fèá tírí kònze i dré, Gìká dré ko. Má adré dì leá dhi, mì kàmú ru tírí kònze íbe àlomvá ko. ²¹ Mì kitswá adrélé kópò Mírì àdhya nì mvu, adrézó kókpà kópò tírí kònze kya nì mvu dhi bwà ko. Mì kitswá adrélé mánýàngá Mírì àdhya nì nya, adrézó kókpà mánýàngá tírí kònze kya nì nya dhi bwà ko. ²² Kòdhi mà adré tsì Mírì nì togó le 'òlè aswálé? Ama tsì rìnyí íbe akódhi àdhya nì lavú?

Tà títi dhi ki 'òma lindrì fèzo Gìká dré dhi

²³ Mì adré tàá dhi: «Mà kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Bati, kòninì. Dì, tà títi nda ì kitswá àyikya àmi ki ledé ko. «Mà kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Dì, tà títi nda ì kitswá àyikya móndí ki timbà àyi ki tà ka'ika'ì na ko. ²⁴ Lè mì kàdré tà dóro nda kisulé àmi ki tàndì i dré ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà dóro nda àmi ki àzya i dré.

²⁵ Mì kàdré ngá títi adrélé lagílé ngá lagírà na dhi ki ka'ì nyàlè. Dì, mì kàdré àmikya ngá nda ki tà lizí ko, tà nda kàròkàró àmi ki togó ko dhi

bvó. ²⁶ Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàà dhi: «Bvò i ngá títi lá dhi ìbe dhi i, Mírì àdhyà 'i.»‡

²⁷ Dhya àlo Yésu ni ka'ìlepi ko dhi kòzi àmi ngá nya gò, mì dré ka'izoá lile dhi, mì kònya ngá títi bhàle àmi kandrá dhi i. Di, mì kòlizi àmìkya ngá nda ki tà ko, tà nda kàròkàrò àmi ki togó ko. ²⁸ Di, dhyà àlo kòtà ìna àmi dré dhi, «Kònìdhi ngá fèle gìká tàko dré dhi 'i» dhi, mì kònya ko, dhyà tà nda ni tàlepi àmi dré dhi ni tà sè, ìndì tà nda kàròkàrò mómí ni togó ko sè. ²⁹ Má adré àmi ki togó ni tà ta kòdhyà ko. Be ró dhi, má adré mána dhyà àzya nda ni togó ni tà ta kòdhyà. Di à ni kitswá liziá dhi: «À adré tà má dré adréle nòle dóro dhi ki logá má dré dhyà àzya ni togó ni tà sè àdho tà sè? ³⁰ Má kàdré mána àwoyà ta Gìká dré gò adrézó ngá nya dhi, à adré tà ta kòzi má rú ngá má dré àwoyà fèzo ásà nda sè àdho tà sè?»

³¹ Di mì kàdré ngá nya yà, ngá mvu yà, kó ngalè tà ángùdhi ni 'o yà dhi, mì kàdré tà nda ki 'o títi kitswázó lindrì fe Gìká dré dhi bvó. ³² Mì kò'o tà àlo kitswálepi mómí ki 'o ledhéle tàkonzì na dhi ko, àyi nda ì kàdré Yúdà ànzi 'i yà, mómí sùrú twá ro dhi 'i yà, kó ngalè mómí Èkèlézyà Gìká àdhyà lé dhi 'i yà dhi. ³³ Mì kàdré tà 'o mána tíni. Má adré tà títi dhi ki 'o, áma tà kàdréro dóro mómíyá títi dhi i mílèsè. Má adré tà dóro nda kisúle áma tàndì dré ko. Be ró dhi, má adré mána tà dóro nda mómí zyandre dhi i dré, ì kòkitswáro lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú be dhi bvó.

‡ 10:26 10:26 A kònò Longó i 24:1.

11

¹ Mì kàdré tà 'o mána tíni, ngóro áma tàndi má dré adrélé tà 'o Krísto àdhya tíni dhi tíni.

Ago ki tà tòkó íbe lísámbò na dhi

² Má adré àmi ki tà bha kuru, mì dré adrélé ngbú áma tà kisù dhi sè, ìndì mì dré adrélé tròle tà má dré tadhále àmi dré dhi í rú dhi sè.

³ Dì, má adré mána leá mì kòni dhi, ago títi dhi ki drì Krísto 'i, tòkó ni drì agó 'i, ìndì Krísto ni drì Gìká 'i. ⁴ Dì lísámbò na dhi, agó àlo dhi kòndrà ngá í dri gò, adrézó tà zi Gìká tí yà, kó ngalè adrézó Gìká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni yà dhi, agó nda adré ína kanyò fe Krísto dré.*

⁵ Dì tòkó àlo dhi kòndrà ngá í dri ko gò, adrézó tà zi Gìká tí yà, kó ngalè adrézó Gìká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni yà dhi, tòkó nda adré ína kanyò fe áyi agó dré. Tàko ko, sù ngóro tòkó nda rè tá áyi drìbhí rère na tíni. ⁶ Tòkó kòndrà ngá í dri ko dhi, dóro ni tá dré áyi drìbhí rèle rère dhi. Dì, tòkó ni drìbhí rèma yà, kó ngalè akódhi ni drìbhí fàma yà dhi kàdré kanyò fe drá dhi, lè akódhi kàdré áyi drì ndràndrà. ⁷ Dì, adré leá dhi, agó kòndrà ína áyi drì ko. Tàko ko, Gìká bhà agó làsú be í tíni, ìndì agó adré Gìká ni mìlanzìlanzì tadhá. Dì, tòkó adré ína agó ni mìlanzìlanzì tadhá. ⁸ Angyá ko, Gìká 'o tá agó apfòle tòkó lésè ko. Be ró dhi, 'o ína tòkó apfòle agó lésè. ⁹ Kòdhi íbe dhi, Gìká bhà tá agó tòkó

---

* **11:4** 11:4 Gìká ni Kúlí tìsìle Gìrikì ti sè dhi adré tàà kònwa dhi, «agó nda adré ína kanyò fe áyi drì dré.» Kòdhi adré leá tàle dhi, agó nda adré kanyò fe Krísto dré.

dré ko. Be ró dhi, bhà ína tòkó agó dré. ¹⁰ Tà nda sè dhi, ìndì àngéló kì tà sè dhi, lè tòkó kàdré áyi drì ndra tadházóá dhi, ì agó zàle dhi.

¹¹ Di, tágba kònìni dhi, Mírì na dhi, tòkó ni tà kitswá adrélé be dhi agó ni tà àko ko. Agó ni tà kitswá kpà adrélé be dhi tòkó ni tà àko ko.

¹² Tàko ko, ngóro tòkó dré apfòle agó lésè dhi tíni dhi, à ti kpà agó apfòle tòkó lésè. Di, tà bàti ró dhi, ngá títi dhi ì apfò Gìká vélésè.

¹³ Mì kòlanzí tà kòni kì bvó àmi kì tàndi ì kòfalé: Tòkó àlo dhi kòndrà áyi drì ko gò adrézó tà zi Gìká tí dhi, kòdhi tsì dóro? ¹⁴ Ngá wáyi Gìká dré bhàle dhi kì làsú adré zakó tsì tadhá àmi dré dhi, agó ni drìbhí kàdré kàtswa dhi, tà nda adré kanyò fe akódhi dré? ¹⁵ Di, tòkó ni drìbhí kàdré kàtswa dhi, tà nda adré ína lindrì fe akódhi dré. Tàko ko, Gìká fè drìbhí kàtswa nda akódhi dré ngóro ngá dré adrézó áyi drì ndra ásà dhi tíni. ¹⁶ Dhya àlo kàdré tà le kayílé tà nda kòdhi ì dri dhi, àma labhi àzya mà dré adrélé lebèle dhi àko. Èkèlézyà Gìká àdhya ì kókpà labhi àzya àko.

Mányàngá Mírì àdhya

(A kònò kpà Mátáyò 26:26-29; Márokò 14:22-25; Lúkà 22:15-20)

¹⁷ Kàdré tà mì dré adrézó ru kimó adrélé 'òá dhi kì tà sè dhi, má kitswá àmi kì tà bha kuru ásà ko. Tàko ko, mì adré àmikya tà kònzì kì 'o, tà dóro kì lavú. ¹⁸ Drìdrì dhi, má adré yíá tàle dhi, mì dré adrérà'a ru kimó móndí Èkèlézyà àdhya ì ró dhi 'á dhi, mì adré àmikya ru lanzí àmi kòfalésè. Di má ni kitswá tà nda ni ka'í tsà. ¹⁹ Tà bàti ró dhi, lè tà adrézó ru lanzí dhi ì

kàdré àmi kòfalé be, à kòkitswáró mónnyá Gíká dré ka'ile àmi kòfalé dhi kị ni be dhi byó. ²⁰ Mì dré adrérà'a ru kimó dhi 'á dhi, mì adré àmikyá mányàngá Mírì àdhyá ni nya kòdhyá ko. ²¹ Tàko ko, mì dré adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, àmi àlo àlo tíí dhi i mì adré ngá do àmi kị tándi i dré nyàle drìdrì móndí àruka i kandrá. Di móndí àruka i tàbirì íbe, àruka ni i adré kó wá tsi. ²² Àmi tsì dzó àko kitswázó ngá nya ìndì ngá mvu lána dhi? Kó ngalè, mì adré Ekèlézyà Gíká àdhyá ni ayízè, adrézó kanyò fe móndí mányàngá àko dhi i dré? Má ni àdho tà ta àmi dré kòdhyá? Má ni tsì àmi kị tà bha kuru? Kóko! Má kitswá àmi kị tà bha kuru tà nda sè ko!

²³ Tàko ko, má tadhá mána àmi dré tà má dré kisulé Mírì vélésè kòni i kòdhyá: Ngátsi Mírì Yésu ni lefèzo kàribhá i drígá dhi sè dhi, akódhi adó tá mápà, ²⁴ àwoyà fèzo Gíká dré gò, ñòzoá tàzoá dhi: «Kònìdhi áma rùbhá má dré adrélé fèle àmi kị tà sè dhi 'i. Mì nya, ìndì mì kàdré 'òá kònìni adrézó áma tà kisù.» ²⁵ Ngá nyàma àmvolésè dhi, dré kókpa 'òzoá kònìni kópò sè. Adó kópò nda, tàzoá dhi: «Kópò kònìdhi adré tà tídhí Gíká dré bhàle ru yìzo móndí íbe áma kàrí sè dhi ni tà tadhá. Mì mvu, ìndì vésè wáyi mì dré adrérà'a mvuá dhi 'á dhi, mì kàdré 'òá kònìni adrézó áma tà kisù.» ²⁶ Tàko ko, vésè wáyi mì dré adrérà'a mápà kòdhi ni nya, adrézó kpà kópò kòdhi ni mvu dhi 'á dhi, mì adré Mírì ni dràdrà ni tà longó, tsàle lókyá dré dra agòzo dhi 'á.

²⁷ Àsà dhi, dhya ángùdhi adrélépi Mírì ni mápà nya yà, adrélépi kó akódhi ni kópò mvu yà ngóro dré kitswálé Gíká mìlésè dhi tìni ko dhi, akódhi

nda adré ína tàkonzì 'o Mírì ni rúbhá rú ìndì akódhi ni kàrí rú gò, tàkonzì nda dré adrézó akódhi dri. ²⁸ Adré di leá dhi, móndí àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki tàndi ki togó tabhì 'íká gò, ì kògòró adrélé mápà nda ni nya, adrézó kópò nda ni mvu ndò. ²⁹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi mápà nda ni nya, adrézó kópò nda ni mvu Mírì ni rúbhá ni tà kisù àko ró dhi, adré ína Gìká ni tàbvó tàma asé àyi tàndi dri. ³⁰ Tà nda sè dhi, móndí bǐ àmi kòfalé dhi ì rúbhá íbe yàyà ìndì drà ro, ìndì àmi ki àruka bǐ dhi ì todrà dre. ³¹ Mà kàdré àma ki tàndi ki tàbvó ta dhi, Gìká kitswá àma ki tàbvó ta ko. ³² Di, Mírì Gìká adré ína àma ki tàbvó ta, adrézó àma ki lotó, í kòbhàró tà àma dri móndyá bvò àdhya kya tíni ko dhi bvó.

³³ Àsà dhi, áma adrúpi ì, mì dré adrérà'a ru kimó mányangá Mírì àdhya ni nya dhi 'á dhi, mì kàdré ru letè àmi kòfalésè. ³⁴ Àmi ki àruka ì kàdré tàbirì íbe dhi, ì kònya ngá àyi bhàna 'íká, mì kònì dra ru kimó dhi, mì kò'oró tàkonzì gò àmi ki tàbvó tàzo dhi ko.

Kàdré tà àruka mì dré lizilé dhi ki tà sè dhi, má ni tà nda ki lotó lókyá má dré adrérà'a àmi véna dhi 'á.

12

Tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ì

¹ Àma adrúpi ì, kàdré tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki tà sè dhi, má adré leá mì kònì tà bàti tà nda ì dri be. ² Mì nǐ tàle dhi, mì dré tá adrérà'a págànò ì ró dhi 'á dhi, mì tayí tá àmi adrélé tatsilé gìká tàko kitswábhá kúlí ta bwà ko dhi ì vésè dhi be. ³ Àsà dhi, má adré tà bàti ta

àmi dré: Dhya àlo adrélépi tà ta Gíká ni Tírí ni rinyí sè dhi kitswá tàá dhi «Tátrítrí kàdré Yésu dri!» dhi bwà ko. Kòdhi íbe dhi, dhya àlo kitswá tàá dhi «Yésu Mírì 'i!» dhi bwà ko, kàdré ngbà 'í Tírí Lólo ni rinyí sè ko dhi.

⁴ Tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi i twátwa. Di, Tírí àlo nda adré ina fèá nì. ⁵ Láti adrézó Mírì ni àzì 'o dhi i twátwa. Di, à adré àzì nda ki 'o Mírì àlo nda dré. ⁶ Tà Gíká dré adrélé 'òle móndí i 'àsè dhi i twátwa. Di, Gíká àlo nda adré tà títi nda ki 'o móndyá títi dhi i 'àsè dhi nì.

⁷ Gíká adré áyi Tírí ni rinyí tadhá móndyá ka'ibhá àlo àlo títi dhi i rú, adrézó tà dóro 'o àyi títi nda i dré. ⁸ Dhya àlo dré dhi, Tírí nda adré rinyí adrézó kúlí ta tògyá sè dhi ni fe kòdhya. Dhya àzya dré dhi, Tírí àlo nda adré rinyí adrézó kúlí ta tà nìni sè dhi ni fe kòdhya. ⁹ Azya ni dré dhi, Tírí àlo nda adré rinyí adrézó Gíká ni ka'í togó wáyi sè dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, Tírí àlo nda adré rinyí adrézó móndí ki drà tidrí dhi ni fe kòdhya. ¹⁰ Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó tà líndrìga ró dhi ki 'o dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó Gíká ni kúlí longó pròfétá àdhya tìni dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó tírí twátwa dhi ki ni lanzílé dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó ti twátwa ki ta dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rinyí adrézó ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi dhi ni fe kòdhya. ¹¹ Tírí àlo kwákwá nda adré tà títi nda ki 'o nì. Adré rinyí twátwa nda ki lanzí móndí àlo àlo títi i dré, ngóro í dré adrélé lèle 'òle dhi tìni.

Rúbhá àlo kìgá ni íbe bǐ dhi

¹² Dhyá ki rúbhá ngá àlo dhi 'i, gba dré adrézó kìgá íbe bǐ dhi. Krísto ni tà kókpa kòdhi t́ini. Gba rúbhá ni ni kìgá ì dré adrézó bǐ dhi, rúbhá nda ngbà 'í àlo. ¹³ Tàko ko, à fè bàtísimò àma títí dhi ì dré Tirí Lólo àlo dhi ni rinyí sè, mà kàdréro rúbhá àlo ró, gba mà kàdré Yúdà ànzi 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, màràbà 'i yà, kó ngalè móndí màràbà ro ko dhi 'i yà dhi. Gíkà bhà Tirí àlo nda adrélé àma títí dhi ì léna.

¹⁴ Rúbhá nda ni kìgá ngbà 'í àlo ko. Be ró dhi, rúbhá nda kìgá íbe bǐ. ¹⁵ Tágba rúbhá nda ni pá kòtà tá dhi «Má dré adrélé drígá 'i ko dhi sè dhi, ma rúbhá ni kìgá 'i ko» dhi, pá nda ni tá adré ngbú rè rúbhá nda ni kìga ró. ¹⁶ Kó ngalè, bí ni kòtà tá dhi «Má dré adrélé mǐ 'i ko dhi sè dhi, ma rúbhá ni kìgá 'i ko» dhi, bí nda ni tá adré ngbú rè rúbhá nda ni kìga ró. ¹⁷ Kònò rúbhá wǎyi dhi kàdré tá mǐ 'i yà dhi, a ni tá kitswá tà yi ngíni? Kó ngalè, rúbhá wǎyi dhi kàdré tá bí 'i yà dhi, a ni tá kitswá ngá tàdzí ngu ngíni? ¹⁸ Tà bàti ró dhi, Gíkà tobhà kìgá àlo àlo títí dhi ì rúbhá léna ngóro í dré tá lèle 'òle dhi t́ini. ¹⁹ Kìgá nda ì kàdré tá ngbà 'í àlo dhi, kònò rúbhá nda kitswá tá adrélé ko. ²⁰ Tà bàti ró dhi, rúbhá ni kìgá ì bǐ. Dì, rúbhá nda ína ngbà 'í àlo.

²¹ Rúbhá nda ni mǐ kitswá ína tàá drígá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko. Kó ngalè, drǐ ni kitswá ína tàá pá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko. ²² Tàko ko, rúbhá ni kìgá adrélé nòle yàya dhi ì kàdré tá yó dhi, kònò rúbhá nda kitswá tá tà 'o bwà ko. ²³ Rúbhá ni kìgá mà dré

adrélé nòle lindrì àko ró dhi i, mà adré àyi nda ki lindrì bha kìgá àruka tíí dhi kya ki lavú. Rúbhá ni kìgá kitswábhá adréle nòle ko dhi i, mà adré àyi nda ki líkí kìgá àruka tíí dhi ki lavú. ²⁴ Di, mà adré 'oà kònìni rúbhá ni kìgá kitswábhá adréle nòle dhi ki tà sè ko. Di, Gìká amú ína rúbhá ni kìgá i tíí, lindrì fèzo kìgá adrébhá tá lindrì àko dhi i dré, ²⁵ tà adrézó ru lanzí dhi kàdréró rúbhá nda na yó, be ró dhi, kìgá nda ì kàdréró àyi ki àzya ki tà kisù. ²⁶ Asà dhi, kìgá àlo dhi kàdré kizà nya dhi, kìgá àruka tíí dhi ì adré kókpà kizà nya tùmání akódhi be. Kìgá àlo dhi kàdré rúku kisú dhi, kìgá àruka tíí dhi ì adré lenzélé tùmání akódhi be.

²⁷ Ami ró dhi, àmi Krísto ni rúbhá 'i. Ami àlo àlo tíí dhi ì rúbhá nda ni kìgá 'i. ²⁸ Gìká bhà tá rè zyà àpóstolò i adréle drìdrì Èkèlézyà na gò, pròfétà ki bhàzo àyi àmvolésè gò, dhya adrébhá tà tadhá dhi ki bhàzo àyi àmvolésè. Amvolásà dhi, bhà tá dhya adrébhá tà líndrìga ró dhi ki 'o dhi i, dhya adrébhá móndí ki drà tídrì dhi íbe, dhya adrébhá móndí ki ledé dhi íbe, dhya adrébhá móndí ki drì ko dhi íbe, tsàle dhya adrébhá ti twátwa ki ta dhi íbe. ²⁹ Di móndyá tíí dhi ì àpóstolò 'i ko. Ayi tíí dhi ì pròfétà 'i ko. Ayi tíí dhi ì tà tadhábhá 'i ko. Ayi tíí dhi ì rìnyí íbe adrézó tà líndrìga ró dhi ki 'o ko, ³⁰ adrézó móndí ki drà tídrì ko, adrézó ti twátwa ki ta ko, adrézó ti twátwa nda ki kúlí àndu ngì ko. ³¹ Di, àmi ki togó kàdré ína àtsi ró, kitswázó tà tani lavulé Tírì Lólo dré adréle fèle dhi ki kisú.

Nyànomvá dhi, má ni láti dóro láti àruka tíí

dhi ki lavulépi dhi ni tadhá àmi dré kòdhya.

13

Lèle ni tà

¹ Kònò má kàdré tá ti twátwa móndí kya ki ta ángéló kya íbe gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má ni tá adré ngóro ngílingíli adrélé tswàle wàyá ro dhi tíni, kó ngalè gòká adrélé vòle wàyá ro dhi tíni. ² Kònò má kàdré tá Gìká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni, adrézó tà títi lùzu ró dhi ki ni lanzilé tà nìni be wáyi, adrézó tà ka'ika'i íbe kàdrì kitswázó kòngó ki 'o àyi ki kisi gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má ni tá adré ngá tàko 'i. ³ Kònò má kòlanzi tá áma ngá títi dhi i lemerèbhá i dré, áma rúbhá fèzo vèle àtsi na gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má kitswá tá tà dóro àlo kisú ásà ko.

⁴ Lèle adré tà letè togó vwàvwà sè, adrézó áyi togó dóro tadhá móndí i dré. Adré lovó kònzei bha móndí i rú ko. Adré áyi afà ko, adrézó drìkàdrì ro ko. ⁵ Adré kanyò fe móndí i dré ko, adrézó tà dóro nda kisulé áyi tàndi dré ko, adrézó áyi togó tayí adrélé aswále ko. Adré tà kònzei 'òle í rú dhi ki tà kisú vwàvwà ro ko. ⁶ Adré lenzélé tà kònzei sè ko. Be ró dhi, adré ína lenzélé tà bàti sè. ⁷ Lèle adré tà títi dhi ki mvo, adrézó Gìká ni ka'i tà títi i sè, adrézó mì bha akódhi véna tà títi i sè, adrézó togó tsi tà títi i sè.

⁸ Lèle kitswá tàdzi akilé ko. Di, à ni Gìká ni kúlí longoma pròfétà kya tíni dhi ni tayí. A ni ti twátwa ki tàma kiki. A ni kúlí tàma tà nìni sè dhi ni tayí. ⁹ Tàko ko, mà adré àmakya tà ni tsà, adrézó Gìká ni kúlí longó pròfétà kya tíni tsà.

¹⁰ Dì, lókyá tà títi dhi ì dré dra kitswábhá títi dhi tú dhi, tà kitswábhá tsà dhi ki àyikya tavì.

¹¹ Má dré tá adrèrà'a mvámvá ro dhi 'á dhi, má adrè tá tà ta mvámvá àdhya tíni, adrézó tà kisù mvámvá àdhya tíni, adrézó tà ni lanzílé mvámvá àdhya tíni. Dì, lókyá má dré atsázó móndí kàdrì ro dhi sè dhi, má tayí tà ànzimvá kya i títi. ¹² Nyànomvá dhi, mà adrè ngá no tsà, ngóro ngá líndrí adrélé nòle tàlàtálà na dhi tíni. Dì, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mà ni ru no Gìká be mì sè. Nyànomvá dhi, má adrè tà ni tsà. Dì, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, má ni tà títi dhi ki ni, ngóro Gìká dré áma nìle bàti dhi tíni.

¹³ Nyànomvá dhi, tà na kòni i be: tà ka'ika'í, mì bhàbhà Gìká véna dhi, ìndì lèle. Dì, tà kàdrì lavulé tà nda i kòfalé dhi ìna lèle 'i.

14

Ti twátwa ki tàma, ìndì tà longoma pròfètà kya tíni dhi

¹ Mì kàdré di láti lèle àdhya ni lebè. Ami ki togó kàdré kpà àtsi ró, kitswázó tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú. Lavulé dhi, mì kàdré rìnyí adrézó Gìká ni kúlí longó pròfètà kya tíni dhi ni le kisulé dhi kòdhya. ² Tàko ko, dhya adrélépi ti twá ta dhi adrè tà ta móndí i dré ko. Be ró dhi, adrè ìna tà ta Gìká dré. Angyá ko, dhya àlo nì tà akódhi dré adrélé tàle dhi ko, dré adrélé tà lùzu ró dhi ki ta Tírí Lólo ni rìnyí sè dhi sè. ³ Dì, dhya adrélépi Gìká ni kúlí longó pròfètà àdhya tíni dhi adrè ìna tà ta móndí i dré, kitswázó àyi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na, kitswázó àyi ki kodzó, ìndì

kitswázó àyi ki togó ki tindrì. ⁴ Dhya adrélépi ti twá ta dhi adré áyi tàndi ni timbà áyi tà ka'ika'í na. Di, dhya adrélépi Giká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni dhi adré ína móndyá títi Ekèlézyà le dhi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na. ⁵ Má adré làá dhi, mì kàdré títi ti twátwa ki ta. Di, lavulé dhi, má adré làá mì kàdré Giká ni kúlí longó pròfétà kya tíni. Tàko ko, dhya adrélépi tà longó pròfétà àdhya tíni dhi lavú dhya adrélépi ti twátwa ki ta dhi, akódhi nda kàdré ngbà 'í ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi Ekèlézyà ni timbàzo dhi ko dhi.

⁶ Ama adrúpi i, kònò má kòtsa tá àmi véna adrélé ti twátwa ki ta dhi, tà nda ni tá kitswá àmi ki ledé ngíni? Di, má kòtsa mána tà lùzu ró tadhále dhi íbe yà, tà nǎni tàle dhi íbe yà, tà longolé pròfétà àdhya tíni dhi íbe yà, kó ngalè tà tadhále dhi íbe yà dhi, tà nda ni àmi ki ledé bàti. ⁷ Kàdré ndìndì ngá ledélé làrí ro ngóro ffrílí tíni, ìndì kùdhí tíni dhi ki tà sè dhi, à kàdré ngá nda ki tswa wàyá ro dhi, à ni longó adrélé tswàle nda ni ni ngíni? ⁸ Kó ngalè, à kàdré gòká vo dóro ko dhi, àdhi ni áyi lotó lèle àdzú bhu dhi nì? ⁹ Tà nda kòdhi kókpà kònìni àmi ki tà sè. Mì kàdré kúlí nìle ko dhi ki ta kòdhya dhi, à ni kúlí mì dré adrélé tàle nda ki àndu ni ngíni? Mì ni adré àmìkya kúlí nda ki ta àngyá. ¹⁰ Tà bàti ró dhi, ti twátwa adrélé tàle bvò dri dhi i bí. Di, ti adrélépi àndu àko dhi yókódhó. ¹¹ Di má kònì kúlí adrélé tàle dhi ki àndu ko dhi, má ni adré móndí twá ro dhya adrélépi kúlí nda ki ta dhi dré, ìndì akódhi nda ni kpà adré móndí twá ro má dré. ¹² Tà nda kókpà kònìni àmi ki tà sè. Àmi ki togó dré adrélé

àtsi ró tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú dhi sè dhi, mì kàdré tà tani adrézó Èkèlézyà ni timbà dhi ki nda kòdhya.

¹³ Àsà dhi, lè dhya adrélépi ti twá ta dhi kàdré tà zi Gìká tí, kitswázó kúlí í dré adrélé tàle nda ki àndu ngi dhi bvó. ¹⁴ Tàko ko, má kàdré tà ta Gìká be ti twá dhi sè dhi, áma togó adré tà nda ki ta nì. Di, áma tà kisùkisù adré ína tà 'o ko. ¹⁵ Di má ni 'òá ngíni? Má ni tà ta Gìká be áma togó sè, adrézó kpà tàá áma tà kisùkisù sè. Má ni longó ngo áma togó sè, adrézó kpà longóá áma tà kisùkisù sè. ¹⁶ Tàko ko, mí kàdré Gìká ni rú bha kùle ngbà 'í kúlí angábhá ámi togó lésè dhi i sè dhi, dhya adrélépi kúlí mí dré adrélé tàle àwoyà fèzo Gìká dré nda ki yi dhi ni kitswá tàá «Kònìni!» dhi ngíni? Angyá ko, akódhi nda nì kúlí mí dré adrélé tàle nda ki àndu ko. ¹⁷ Di tágba mí dré adrézó àwoyà ta Gìká dré dhi, mí adré mína dhya nda ni timbà akódhi ni tà ka'ika'í na ko.

¹⁸ Má adré àwoyà ta Gìká dré, má dré adrélé ti twátwa ki ta àmi títi dhi kya ki lavú dhi sè. ¹⁹ Di, lisámbo na dhi, má dré kúlí nzi móndí ì dré nìle dhi ki tàle àyi ki tadházó dhi dóro lavulé, má dré kúlí ngulù-mudrí dhi ki tàle ti twá sè dhi rúsè.

²⁰ Áma adrúpi i, mì kàdré tà kisù ngóro ànzimvá kya tìni ko. Mì kàdré tà 'o ànzimvá kya tìni ngbà 'í tà kònzi 'òma ni tà sè. Di, tà kisùma ni tà sè dhi, mì kàdré tà 'o ngóro móndí lí'wábhá dre dhi kya tìni. ²¹ Gìká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Mírì tà dhi: Má ni tà ta móndyá kòdhi i dré móndí adrébhá ti twátwa ki ta dhi i sè, ìndì

móndí twá ki kúlí i sè.
 Di, tágba dré adrézó kònini dhi, ì kitswá àyikya
 áma yi ko.»*

²² Asà dhi, Giká bhà ti twátwa ki tàma, kitswázó áyi rinyí tadhá móndyá ka'ibhá dhi i dré ko, be ró dhi, móndyá ka'ibhá ko dhi i dré. Di, bhà ina tà longoma pròfétà kya tìni dhi, kitswázó áyi rinyí tadhá móndyá ka'ibhá dhi i dré, móndyá ka'ibhá ko dhi i dré ko. ²³ Di àmi móndyá Èkèlézyà le ni i, mì kòkimó ru títi adrélé ti twátwa ki ta gò, móndí ka'ilepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nilepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni tàá dhi, ngá kizá àmi ki dré dre. ²⁴ Di, mì kàdré àmikya títi Giká ni kúlí longó pròfétà kya tìni gò, móndí ka'ilepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nilepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni áyi tàkonzì ni àmi ki kúlí i sè, adrézó ka'íá i tàkonzì líyí 'i káyà dhi. ²⁵ Di tà títi dré zùle áyi togó na dhi ki apfò ngádra 'á gò, dré dhèzo áyi mì bha kìní na, Giká ni lindrè bhàzo, tàzoá dhi: «Giká àmi kòfalé be bàti!»

Tà 'òma mibhalé tí lèsámbo na dhi

²⁶ Àma adrúpi i, à kàdré di 'òá ngíni? Mì kàdré ru kimó dhi, àmi ki àlo ni kitswá longó ngo, àzya ni ni kitswá tà tadhá, àzya ni ni kitswá tà lùzu ró dhi ni tadhá, àzya ni ni kitswá ti twá ta, àzya ni ni kitswá ti twá nda ni kúlí àndu ngi. Di mì kàdré tà títi nda ki 'o kitswázó móndyá Èkèlézyà le dhi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na. ²⁷ A kàdré ti twátwa ki ta dhi, adré làá dhi, ngbà 'í móndí rì

* 14:21 14:21 A kònò Esáyà 28:11-12.

yà, kó ngalè na yà dhi ì kàdré ti twátwa nda ki ta dhi àyi. Di ì kàdré ti nda ki ta bvóá bvóá. Adré kpà leá dhi, dhya àzya kàdré kúlí ì dré adrélé tàle nda ki àndu ngi. ²⁸ Di, dhya kitswálépi kúlí nda ki àndu ngi bwà dhi kàdré yó dhi, lè móndyá nda ì kàdré àyikya kíri lisámbò na. Ī kàdré ti twátwa nda ki ta àyi ki tàndi ì dré, ìndi Gíká dré.

²⁹ Kàdré móndyá adrèbhá Gíká ni kúlí longó pròfétà kya tíni dhi ki tà sè dhi, lè àyi rĩ yà, kó ngalè na yà dhi ì kàdré kúlí nda ki longó, móndyá àruka títi dhi ì kàdréro tà ì dré adrélé tàle nda ki tabhĩ lanzílé. ³⁰ Dhya àzya adrélépi lirílé dhi kòkisú tà lùzu ró tadhálé dhi dhi, lè dhya adrélépi tá tà ta drĩdrĩ nda kòtayí kúlí tàma. ³¹ Di àmi àlo àlo títi dhi ì, mì ni kitswá Gíká ni kúlí longó pròfétà kya tíni, dhya àlo àzya ni bvó, kitswázó móndyá títi dhi ki tadhá, ìndi àyi ki kodzó dhi bvó. ³² Adré leá dhi, móndyá adrèbhá tà longó pròfétà kya tíni dhi ì kàdré àyi ki togó bha àyi ki rĩnyí zàle. ³³ Tàko ko, Gíká adrè tà 'o wàyá ro ko. Be ró dhi, adrè ina tà 'o tà kèdríkèdri na.

Ngóro dré adrélé Èkèlézyà títi ì 'àsè dhi tíni dhi, ³⁴ lè tòkó ì kàdré kíri lisámbò na. Ī kòtà kúlí ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki bha àyi ki drĩ kobhá ì zàle, ngóro Mósè ni tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tíni. ³⁵ Ī kàdré tà ì dré lèle nìle dhi íbe dhi, ì kàdré tà nda ki lizí àyi ki àgo ì tí bhàna. Tàko ko, tòkó dré adrélé tà ta lisámbò na dhi kanyò ro akódhi dré.

³⁶ Àmi Kòrítòbhá ni ì, mì adrè vo tsì kisúá dhi, Gíká ni kúlí apfò àmi ki tàndi ì vélèsè? Kó ngalè, Gíká ni kúlí nda tsa ngbà 'í àmi véna? ³⁷ Móndí

àruka àmi kòfalé dhi ì kàdré àyi ki no pròfétà ì ró yà, kó ngalè mómí Tírí Lólo ni rinyí íbe dhi ì ró yà dhi, lè àyi nda ì kòka'í dhi, tà má dré adrélé tisìle àmi dré kòdhi ì, tòlí Mírí àdhya 'i. ³⁸ Di, ì kòka'í kònìni ko dhi, à kitswá kpà àyi ki tàndi ki ka'í ko.

³⁹ Di áma adrúpi ì, àmi ki togó kàdré àtsi ró, adrézó Giká ni kúlí longó pròfétà kya tìni. Mì kòlogá kpà ti twátwa ki tàma mómí ì dré ko.

⁴⁰ Di, adré lèá dhi, mì kàdré àmikya tà títi dhi ki 'o mibhalé tí, ngóro dré kitswále Giká mìlése dhi tìni.

15

Krístò ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹ Ama adrúpi ì, má lè Rúbí Tani má dré longolé àmi dré dhi ni tà 'òle agalé àmi léna. Mì ka'í Rúbí Tani nda gò, mì dré adrézó àmi ki totó tātā dríá.

² Rúbí Tani nda sè dhi, Giká adré àmi ki tidrí, mì kàdré tròle gígí ro tà má dré longolé àmi dré nda rú dhi. Di, mì kàdré 'òá kònìni ko dhi, mì ka'í àmikya àngyá.

³ Má tadhá àmi dré tà kàdrìkàdrì má dré kisúlé kòni ì kòdhya: Krístò drà àma ki tàkonzì ki tà sè, ngóro tisìle Giká ni Kúlí na dhi tìni. ⁴ Di akódhi ni rúbhá bhàzo mógó na gò, kítú ni na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'àsè, ngóro tisìle Giká ni Kúlí na dhi tìni. ⁵ Di dré agázó Péteró kandrá gò, dré agázó àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ì kandrá. ⁶ Amvolásà dhi, dré agázó lókyá àlo sè mómí ka'íbhá kámá-nzi lavú dhi ì kandrá. Ayi nda ì kòfalé dhi, mómí bí dhi ì dhu rè lídrì íbe. Di, àyi ki àruka ì todrà

dre. ⁷ Di akódhi dré agázó Yàkóbhò kandrà gò, dré gòzo agalé àpóstolò tíí dhi ì kandrà. ⁸ Ayi tíí nda ì àmvolésè dhi, dré kpà agázó áma tàndi kandrà, tágba má dré tá adrézó ngóro mvámvá òlè lókyá dóro sè ko dhi tíni dhi.

⁹ Tàko ko, ma mómí tào lavulé àpóstolò tíí dhi ì kòfalé dhi 'i. Má kitswá ndìndì adrélé zìle àpóstolò ro dhi ko, má dré tá mómíyá Gìká ni Èkèlézyà le dhi kì mǐ pǎòle dhi sè. ¹⁰ Di, Gìká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, ma ngóro má dré adrélé ándrò kòndhi tíni. Akódhi bhà áyi togó tani nda má rú àngyá ko. Tàko ko, má 'o mána àzì àpóstolò àruka tíí dhi kya kì lavú. Tà bàti ró dhi, má 'o àzì nda ma ko. Be ró dhi, Gìká ni togó tani adrélépi tà 'o má léna dhi 'o ína àzì nda nì. ¹¹ Asà dhi, kàdré ma 'i yà, kó ngalè àyi nda 'i yà dhi, tà nda kòdhi ì tà mà dré adrélé longólé ìndì mǐ dré ka'ìle dhi 'i.

Mómíyá dràbhá dre dhi kì ngàma dràdrà 'ásè dhi

¹² Di, mà kàdré kó longóá dhi Krísto nga dràdrà 'ásè 'í dhi, mómí àruka àmì kòfalé dhi ì adré di àyikya tàá dhi, mómíyá dràbhá dre dhi ì kitswá ngalè dràdrà 'ásè ko dhi ngíníngíni ró? ¹³ Kònò ngangà dràdrà 'ásè dhi kàdré tá yó dhi, Krísto nga tá kpà dràdrà 'ásè ko. ¹⁴ Di Krísto kònga tá dràdrà 'ásè ko dhi, tà mà dré adrélé longólé dhi ni tá adré tà tào 'i, ìndì àmì kì tà ka'ìka'ì ni tá adré tà tào 'i. ¹⁵ Kòdhi íbe dhi, mà ni tá adré Gìká ni tà longóbhá kinzò sè dhi 'i. Tàko ko, mà longó àmakya Gìká ni tà tàzoá dhi, akódhi tingá Krísto dràdrà lésè dre dhi 'í. Di, mómíyá dràbhá

dre dhi ì kòkitswá tá ngàle dràdrà 'ásè ko dhi, Gìká tingá tá kpà Krísto dràdrà lésè ko. ¹⁶ Tàko ko, móndí ì kòkitswá tá ngàle dràdrà 'ásè ko dhi, Krísto nga tá kpà dràdrà 'ásè ko. ¹⁷ Di Krísto kònga tá dràdrà 'ásè ko dhi, àmi ki tà ka'ìka'í ni tá adré àngyá, ìndì mì ni tá adré dhu rè àmi ki tàkonzì na. ¹⁸ Kòdhi ìbe dhi, móndyá Krísto ni ka'ìbhá gò ì dré todràzo dhi ki tà akí tá dre. ¹⁹ Kònò mà kàdré tá ngbà 'í mì bha Krísto véna lídrì kònìdhi ni tà sè dhi, mà ni tá adré kizàbhá 'ì móndyá àruka títi dhi ki lavú.

²⁰ Di, tà bàti ró dhi, Krísto nga dràdrà 'ásè, ngóro dhya ngàlepi drìdrì móndyá dràbhá àruka títi dhi ì kandrána dhi ró. ²¹ Tàko ko, ngóro dràdrà dré atsálé móndí ì kòfalé móndí àlo dhi sè dhi tìni dhi, ngangà dràdrà 'ásè dhi atsá kòkpà móndí àlo dhi sè. ²² Ngóro móndyá títi angábhá Adámà lésè dhi ì dré adrélé dràle dhi tìni dhi, móndyá títi ru amúbhá Krísto be dhi ki adrí. ²³ Di, móndí àlo àlo títi dhi ki adrí àyi ki tàndi ki lókyá sè. Krísto adrí ìna drìdrì móndyá àruka títi dhi ì kandrá nì. Di lókyá dré dra agòzo dhi tú dhi, móndyá akódhi àdhya ki adrí. ²⁴ Amvolásà dhi, lókyá kùdù ni atsá. Lókyá nda sè dhi, Krísto ni tirí kònzì títi ópí kàdrì ro ìndì rìnyi ró dhi ki tà 'o akílé, rìnyí títi adrézó òpì nya dhi ìbe gò, Òpì logózó Gìká Atá drígá. ²⁵ Tàko ko, lè Krísto kàdré òpì nya tsàle lókyá Gìká dré dra akódhi ni kàribhá títi dhi ki bhàzo adrélé akódhi ni pá zàle dhi 'á.* ²⁶ Kàribhá ni kùdù dré dra tà ni ni 'òzo akílé dhi, dràdrà 'ì. ²⁷ Angyá ko, Gìká ni Kúlí adré

* 15:25 15:25 A kònò Longó ì 110:1.

tàá dhi: «Gìká bhà tà tíí dhi i akódhi ni pá zàle.»†
 Dì tà tìsìle kòdhi kàdré tàá «tà tíí dhi i» kònìni
 dhi, adré Gìká ni tàndi ni bha lána ko. Tàko ko,
 Gìká nda dhya adrélépi tà tíí nda ki bha Krísto
 ni pá zàle dhi 'i. ²⁸ Dì akódhi kònì dra 'òá kònìni
 dhi, Krísto, Gìká ni Mváagó nda ni áyi tàndi ni
 bha Gìká tà tíí dhi ki bhàlepi áyi pá zàle nda
 zàle, Gìká kàdréro tà tíí dhi i drìle.

²⁹ Dì, ngangà dràdrà 'àsè dhi kàdré ina yó dhi,
 mónnyá adrébhá bàtìsimò do mónnyá dràbhá ki
 rú sè dhi ì adré 'òá kònìni àdho tà sè? Mónnyá
 dràbhá dre dhi ì kòkìswá ngàle dràdrà 'àsè ko
 dhi, à adré bàtìsimò do àyi ki rú sè àdho 'òzo?

³⁰ Ama ró dhi, mà adré kpà àma ki lídrì fe
 adrélé dràdrà mìle lókyá tíí i sè àdho tà sè?
³¹ Tàko ko, ma mána dràdrà mìle kítú àlo àlo tíí
 dhi i sè. Tà nda tà bàti 'i, ngóro má dré adrélé
 áma drì bha kuru àmi ki tà sè Yésu Krísto àma
 ki Mírì na dhi tìni. ³² Kònò má kòpfu tá ru kà'wá
 àtrá íbe Efésò na ngbà 'í móndí ki tà sè dhi, má ni
 tá àdho tà dóro kisú àsà kòdhya? Mónnyá dràbhá
 dre dhi ì kòkìswá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi,
 «Mà kàdré ngá nya, adrézó ngá mvu!

Tàko ko, kídru, mà ni dra dràdrà.»‡

³³ Mì kòtayí àmi adrélé litìlé ko: «Ru sùma móndí
 kònzi íbe dhi adré dhyá ki tà dóro ki kizá.» ³⁴ Mì
 kògò di adrélé tà kisù dóro. Mì kòtayí kpà tàkonzi
 'òma. Tàko ko, móndí àruka àmi kòfalé dhi ì nì
 àyikya Gìká ko. Má adré tà kòdhi ni ta kanyò
 fèzo àmi dré.

† 15:27 15:27 A kònò Longó i 8:7. ‡ 15:32 15:32 A kònò Esáyà
 22:13.

Rúbhá mónyá dra ngabhá dràdrà 'ásè dhi kya

³⁵ Di, à ni kitswá liziá dhi: «Mónyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'ásè ngíni? I ni nga rúbhá ngíni dhi sè?» ³⁶ Tà lizilé nda tà azaaza 'i! Lò'wa mí dré adrélé kidhílé dhi kòdrà ko dhi, kitswá ína apfòle lídrì ro ko. ³⁷ Mí dré adrérà'a lò'wa kidhí dhi 'á dhi, mí adré ngá dra apfòlepi dhi ni kidhí kòdhya ko. Be ró dhi, mí adré ngbà 'í lò'wa kidhí kòdhya, kàdré ngánò lò'wa 'i yà, kó ngalè ngá àzya ni lò'wa 'i yà dhi. ³⁸ Di Gíká adré rúbhá tídhí dhi ni fe lò'wa nda dré, ngóró í dré adrélé lèle 'òle dhi tíni. Lò'wa àlo àlo títi dhi i dré dhi, adré rúbhá fe adrélé àyi ki tàndi kya ró.

³⁹ Ngá títi dhi ki ză kandra àlo ko. Móndí ki ză ni kára twá, kà'wá ki ză ni kára twá, àrí kya ni kára twá, ìndì kosyá kya ni kára twá. ⁴⁰ Kòdhi íbe dhi, rúbhá bhù àdhya i be, ìndì rúbhá bvò àdhya i be. Di rúbhá bhù àdhya ki lagulagu twá rúbhá bvò àdhya kya rúsè. ⁴¹ Kítú ni lagulagu twá, mbă ni lagulagu twá, ìndì bhìbhínyà ki lagulagu twá. Ndìndì bhìbhínyà àlo àlo títi dhi ki lagulagu twá àyi ki àzya kya rúsè.

⁴² Tà nda ni adré kókpà kònìni mónyá dra ngabhá dràdrà 'ásè dhi ki tà sè. Rúbhá adrélé sìle kìnì na ngá adrélépi ñwale ñwanwà dhi ró dhi, ni nga rúbhá kitswálépi ñwale bwà ko dhi ró. ⁴³ Rúbhá adrélé sìle lindrì àko dhi, ni nga rúbhá mĩlanzilanzì ro dhi ró. Rúbhá adrélé sìle rúbhá yàya ro dhi, ni nga rúbhá rinyi ró dhi ró. ⁴⁴ Rúbhá adrélé sìle rúbhá bvò àdhya ró dhi, ni nga rúbhá adrélépi Tírí Lólo ni lídrì íbe dhi ró.

Ngóro rúbhá bvò àdhya dré adrélé be dhi t́ni dhi, rúbhá adrélépi Tírí ni lídrì íbe dhi kókpa be. ⁴⁵ Asà dhi, Gíká ni Kúlí adré tàá dhi: «Móndí drìdrì, Adámà atsá móndí lídrì íbe dhi ró.» Š Di, Adámà kùdù ro dhi atsá ína Tírí adrélépi lídrì fe dhi ró. ⁴⁶ Di, rúbhá Tírí àdhya atsá drìdrì nì ko. Be ró dhi, rúbhá bvò àdhya atsá ína 'íká, gò rúbhá Tírí àdhya dré atsázó ndò. ⁴⁷ Móndí drìdrì nda apfò tàpfulíndrì bvò àdhya lésè. Di, móndí kùdù ro nda apfò ína bhù lésè. ⁴⁸ Móndyá bvò àdhya i ngóro móndí apfòlepi bvò lésè nda t́ni. Di, móndyá bhù àdhya i àyíkya ngóro móndí apfòlepi bhù lésè nda t́ni. ⁴⁹ Ngóro mà dré adrélé làsú íbe móndí apfòlepi bvò lésè nda àdhya t́ni dhi t́ni dhi, mà ni adré kókpa làsú íbe móndí apfòlepi bhù lésè nda àdhya t́ni.

⁵⁰ Ama adrúpi i, tà má dré adrélé tàle dhi i, kòni i: Dhyá kì rúbhá i kàrí ni be dhi i kitswá file Gíká ni Opì na bwà ko. Ngá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi kitswá file ngá kitswábhá ñwàle bwà ko dhi i kòfalé bwà ko. ⁵¹ Mì yi rè ká! Má adré tà lùzu ró dhi ni ta àmi dré kòdhya: Ama títi dhi i kòfalé dhi, móndí àruka i kitswá dràle ko. Di, àma títi dhi kì rúbhá kì ru ladzá ⁵² lókyá mvá tsà mǐ atswàma àdhya t́ni dhi sè, gòká kùdù dré ngorà'a. Tàko ko, à ni gòká vo gò, móndyá dràbhá dre dhi i dré ngàzo dràdrà 'ásè rúbhá kitswábhá ñwàle bwà ko dhi íbe. Di àma kì rúbhá kì ru ladzá. ⁵³ Tàko ko, lè rúbhá adrélépi ñwàle ñwanwà kòndhi kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálepi ñwàle bwà ko dhi ró.

Š 15:45 15:45 A kònò Kìdhoma 2:7.

Lè rúbhá adrélépi dràle dràdrà kònìdhi kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálépi dràle bwà ko dhi ró.

⁵⁴ Di rúbhá adrélépi ñwàle ñwanwà nda kònì ru ladzá atsálé rúbhá kitswálépi ñwàle bwà ko dhi ró dhi, ìndì rúbhá adrélépi dràle dràdrà nda kònì ru ladzá atsálé rúbhá kitswálépi dràle bwà ko dhi ró dhi, tà tisìle Gìká ni Kúlí na kònìdhi ni ru 'o: «À lavú dràdrà ni rĩnyí, tà ni ni 'òzo akílé dhi dre!»*

⁵⁵ Dràdrà, ámi rĩnyí móndí ki lavúzó dhi ángwà? Dràdrà, ámi rĩnyí móndí ki tupfúzó todràle dhi ángwà?»†

⁵⁶ Dràdrà ni rĩnyí adrézó móndí ki tupfú todràle nda, tàkonzì 'i. Di tàkonzì nda ni rĩnyí angá tátírítrí kúlí lésè. ⁵⁷ Di, mà kàdré àmakya àwoyà fe Gìká dré, dré adrélé àma ki 'o tàkonzì lavú dràdrà be àma ki Mírĩ Yésu Krísto ni rĩnyí sè dhi sè!

⁵⁸ Asà dhi, áma adrúpi má dré lèle tò ni i, mì kàdré àmi ki totó tātā. Mì kòtayí àmi tà dré kizílé àlomvá ko. Mì kàdré ngbú àmi ki fe adrélé Mírĩ ni àzì 'o adrézó lèle ába drĩdrĩ. Tàko ko, mì nĩ tàle dhi, àzì mì dré adrélé 'òle Mírĩ na dhi kitswá dràle àngyá ko dhi be.

16

Làfa lokólé móndyá ka'ìbhá Yèrúsalmà na dhi i dré dhi

¹ Kàdré làfa mì dré adrélé lokólé móndyá Gìká àdhya Yèrúsalmà na dhi i dré dhi ni tà sè dhi,

* **15:54** 15:54 A kònò Èsáyà 25:8. † **15:55** 15:55 A kònò Oséyà 13:14.

mì kàdré 'òá ngóró má dré tàle Ekèlèzyà Gálàtíyà na dhi i dré dhi t́nì.* ² Kítú ni àlo pòsò àlo àlo títí dhi kya sè dhi, àmi àlo àlo títí dhi i mì kàdré làfa mì dré kisulé dhi ni àruka bha gàrà dri. Mì kàdré 'òá kòǹnì kitswálé má kòǹnì dra tsa dhi, mì kòlokóró làfa lókyá nda sè ko. ³ Dì má kòtsa dre dhi, má ni wárágà ki fe móndyá mì dré dra kipèle dhi i dré gò, àyi ki mùzo ngá mì dré adrélé fèle nda ki adzì Yèrúsalmà na. ⁴ Kòkìtswá má dré kpà lizo dhi, mà ni li tùmání àyi íbe.

Atsí Pólò dré lèle tòle dhi

⁵ Má kòǹnì dra lavú bvò M̀kèdòníyà àdhya 'àsè dhi, má ni tsa àmi véna. T̀ako ko, má ni lavú M̀kèdòníyà 'àsè. ⁶ Aruka ni, má ni adrè àmi véna lókyá be vwàvwà ro tsà. Aruka ni, má ni nd̀nd̀nd̀ lókyá kidhì àdhya ni letè lavulé àmi véna, mì kògòró áma ledé má dré lizo àrà má dré dra lizo lána dhi na. ⁷ T̀ako ko, má lè àmi ki nòle ngbà 'í lókyá tsà sè má dré adrèrà'a lavulé dhi 'á ko. Be ró dhi, M̀írì kòlè dhi, má adrè lèá g̀ile àmi ta. ⁸ Nyànomvá dhi, má ni adrè kònwa Èfèsò 'a tsàle gwányá Pàtèkòtè àdhya na. ⁹ T̀ako ko, G̀iká ǹzì láti má dré adrézó àzì kàdrì dhi ni 'o kònwa, gba móndí bí dhi i kàdré ligílé má rú yà dhi.

¹⁰ T̀imòtèyò kòtsa àmi véna dhi, mì kò'o akódhi dóro, kàdréró àmi kòfalé tirì àko. T̀ako ko, akódhi adrè M̀írì ni àzì 'o m̀ána t́nì. ¹¹ Adrè d̀i lèá dhi, dhya àlo kàyízè akódhi ko. Akódhi dré adrèrà'a 'òle agòle dhi 'á dhi, mì kòledé akódhi, kàgòró má véle togó be k̀drìk̀drì. Angyá ko, má adrè akódhi ni letè adrúpi àruka íbe.

* **16:1** 16:1 A kònò Rómabhá i 15:25-26.

¹² Kàdré àma kĭ adrúpi Apólò nĭ tà sè dhi, má kodzó tá akódhi togó wáyi sè, kòlĭró àmi véna àma kĭ adrúpi àruka íbe. Dĭ, akódhi lè tá ína lĭle nyànomvá ko. Dĭ a nĭ dra lókyá dóro nda lĭzo ndò.

¹³ Lè mì kàdré tàmgá dri, adréle àmi kĭ totó tātā àmi kĭ tà ka'ĭka'ĭ na. Mì kàdré togó tsi, adrézó kpà rĭnyi ró. ¹⁴ Mì kàdré kpà tà títi dhi kĭ 'o lèle sè.

¹⁵ Mì nĭ tàle dhi, Sètèfánà ĩ móndyá akódhi nĭ dzó lé dhi íbe dhi ĩ tá móndí Yésu nĭ ka'ĭbhá drĭdrĭ bvò Akáyà àdhya na dhi 'ĭ dhi be. Dĭ ĩ fè àyi adréle tà 'o móndyá lólo Gĭká àdhya ĩ dré. Ama adrúpi ĩ, má adré àmi kĭ kodzó, ¹⁶ mì kàdréro àmi kĭ bha móndyá adrébhá tà 'o àyi nda kya tĭni dhi ĩ zàle, ìndĭ móndyá títi adrébhá àzĭ 'o landèzo túmání àyi íbe dhi ĩ zàle. ¹⁷ Má adré lenzélé Sètèfánà kĭ atsama Fòrùtùnàtó íbe Akàyíkò be dhi nĭ tà sè. Ayi nda ĩ 'o má dré tà títi mì dré kitswálé 'òle bwà ko dhi ĩ dre. ¹⁸ ĩ tĭndrĭ áma togó ngóro ĩ dré kpà 'òle àmi dré dhi tĭni. Mì kàdré dĭ móndí làsú be kònĭni dhi kĭ tà bha kuru.

Mòdo kùdù

¹⁹ Èkèlézyà bvò Asíyà àdhya lé dhi ĩ fè mòdo àmi dré. Akílà ĩ Pĭrĭsíka be dhi ĩ fè kpà mòdo àmi dré togó wáyi sè Mĭrĭ Yésu na, túmání móndyá Èkèlézyà àdhya adrébhá ru kimó àyi kĭ dzó lé dhi íbe. ²⁰ Ama kĭ adrúpi títi kònwa dhi ĩ fè kpà mòdo àmi dré. Ami ró dhi, mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè.

²¹ Ma, Pólò, má adré kúlĭ kònĭ kĭ tĭsĭ áma tàndĭ nĭ drígá sè, mòdo fèzo àmi dré. ²² Dhya àlo kàdré

Mírì Yésu ñi le ko dhi, tátrítrí kàdré akódhi dri!
Mírì, mí kàlì wà! ²³ Mírì Yésu ñi togó tani kàdré
àmì íbe! ²⁴ Má adré àmì kí le tíí Yésu Krísto na.

BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÌZO DHÌ ADHYA
Logoti (Logo): BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÌZO DHÌ ADHYA
New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Logo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

942af0a0-42ea-5477-8f1a-fed39823f32b